

MOJCA MEDVEŠEK

The World Wide Web Image of the Slovene National Minority Inhabiting the Territory of the Austrian Carinthia

There are different ways in which World Wide Web (WWW) can contribute to the promotion and preservation of minorities' specific features. The aim of the present article is to show how the WWW reflects the image of the Slovene minority living in the Austrian part of Carinthia, and how, respectively, the Slovene minority uses the WWW for its own and for the promotion of the Slovenian language. This was ascertained through the examination of self-initiated appearing of the Slovene minority on the WWW, on the local administration web pages, as well as through the examination of the visibility of the Slovene minority on the social network. The research study proved that Carinthian Slovenes are visible on the WWW, and that they use the informative and integrative dimension of Websites in their WWW presentations. It is the communicational side of the WWW presence that they use to a much lesser degree.

Keywords: Slovenes in Carinthia, World Wide Web, media, social networks

Podoba slovenske narodne manjšine, ki živi na območju avstrijske Koroške, na svetovnem spletu

Svetovni splet lahko na različne načine pripomore k razvoju oz. ohranjanju etničnih posebnosti manjšin. Namen prispevka je pokazati, kako se na svetovnem spletu odraža podoba slovenske manjšine, ki živi na območju avstrijske Koroške, oz. na kakšne načine slovenska manjšina uporablja svetovni splet za svojo promocijo in za promocijo slovenščine. To smo ugotavljali s pregledovanjem samoiniciativnega pojavljanja slovenske manjšine na svetovnem spletu, s pregledovanjem pojavnosti slovenske manjšine na spletnih straneh lokalne uprave ter z ugotavljanjem vidnosti slovenske manjšine na družabnem omrežju. Študija je pokazala, da so koroški Slovenci vidni na svetovnem spletu ter da v svojih spletnih predstavitvah izkoriščajo informativno in povezovalno razsežnost spletnih strani, veliko manj pa izkoriščajo komunikacijsko razsežnost spletnega pojavljanja.

Ključne besede: Slovenci na avstrijskem Koroškem, svetovni splet, mediji, družabna omrežja

Correspondence address: Mojca Medvešek, Institute for Ethnic Studies, Erjavčeva 26, 1000 Ljubljana, Slovenia, e-mail: mojca.medvesek@inv.si.

1. Uvod¹

9

Internet je v zadnjih letih zavzel osrednjo vlogo med mediji, saj je globalna komunikacijska infrastruktura, hkrati pa je postal najbolj razširjen forum, na katerem tečejo razprave in pogajanja o različnih temah. Pred petindvajsetimi leti je imela v določenih pogledih podobno vlogo osrednjega medija televizija, predvsem v kontekstu nacionalnih držav, ki so se oblikovale kot zamišljene skupnosti (Anderson 1995) s pomočjo tiskanih medijev. Zaradi specifičnih značilnosti je internet vendarle treba obravnavati nekoliko drugače kot druge medije. Predvsem ga je treba obravnavati kot medij, sestavljen iz večplastnih družabnih in tehnoloških omrežij (Bruhn Jensen 2010, 46). Internet je s svojo storitvijo »svetovni splet« (*World Wide Web*) več kot zgolj možnost za predstavitev vsebin, interesov ali idej, ni zgolj vir informacij, je tudi sredstvo akcije, komunikacije, interakcije – skratka interaktiven medij. Je medij, katerega uporaba se med ljudmi izjemno hitro širi. V kratkem časovnem obdobju je postal širše družbeno sprejemljiva tehnologija in del vsakdanjega življenja velikega dela ljudi (Wellman & Haythorntwaite 2002). Množična uporaba vpliva na razvoj internetnih tehnologij, iščejo se nove možnosti izražanja, vpeljujejo sveže kombinacije elementov, in obratno, uporaba novih internetnih tehnologij spreminja vsakdanja življenja uporabnikov. Kakšni in kako pomembni so vplivi interneta, na primer na oblikovanje družbenih, kulturnih ali etničnih identitet, je težko v celoti opredeliti. Zdi se, da internet ne omogoča novega modusa oblikovanja etničnih identitet, prispeva pa h krepitvi dinamike na področju oblikovanja etničnih identifikacij (Warschauer & Florio-Hansen 2003, 22). Internet je vsekakor medij, ki lahko različnim manjšinskim in tudi etničnim skupnostim zagotavlja informiranje o za njih relevantnih političnih, kulturnih, gospodarskih in drugih dogodkih in s tem omogoča okolje za neposredno interakcijo in mreženje med posamezniki. Pojavljanje etnične skupnosti v internetnem okolju, samostojno nastopanje in predstavitev, različne oblike interakcije in komunikacije lahko prispevajo k pozitivnemu vrednotenju skupnosti in posledično tudi k pozitivnemu vrednotenju posameznikove etnične identitete.

V prispevku želimo pokazati, kako se na svetovnem spletu odraža podoba slovenske manjšine, ki živi na območju južne Koroške v Avstriji, oz. na kakšne načine slovenska manjšina uporablja internet za svojo promocijo in za promocijo slovenskega jezika. Začeli smo s pregledovanjem, kako so na svetovnem spletu predstavljene osrednje institucije (društva, zveze, ustanove, itd.) slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Poleg tega nas je zanimalo tudi neinstitucionalno pojavljanje pripadnikov slovenske manjšine na svetovnem

10

spletu. Zato smo pregledali še izbor spletnih strani, na katere smo naleteli z naključnim iskanjem s pomočjo iskalnika *Google*. V nadaljevanju nas je zanimalo, kakšna je vidnost oz. pojavnost slovenske manjšine na spletnih straneh lokalne (občinske in deželne) uprave. In na koncu smo iskali pojavnost slovenske manjšine na družabnem omrežju *Facebook*. Poskušali smo najti aktivne skupine posameznikov, ki se opredeljujejo kot Slovenci v Avstriji oz. na Koroškem in bi jih lahko opredelili kot virtualne skupnosti. V študiji nismo zajeli vseh obstoječih spletnih strani in vseh pojavnih oblik, ki jih slovenska manjšina na avstrijskem Koroškem realizira na svetovnem spletu. Zagotovo pa smo pregledali vse pomembnejše spletne predstavitve, zato nam pregledani vzorec spletnih strani daje relevantne odgovore na zastavljena vprašanja in tudi zaokrožen pregled, na kakšen način se slovenska manjšina predstavlja na svetovnem spletu, za kakšne namene so obstoječe spletne strani oblikovane in katera vsebinska področja so na svetovnem spletu predstavljena.

2. Oris pravne zaščite slovenske narodne manjšine na avstrijskem Koroškem

Slovenska narodna manjšina, ki živi v avstrijskih zveznih deželah Koroška in Štajerska, je v avstrijski zakonodaji skupaj z gradiščanskimi Hrvati, Madžari na Gradiščanskem, Čehi in Slovaki na Dunaju ter narodno skupnostjo Romov in Sintov opredeljena kot avtohtona narodna manjšina. Območje avstrijske južne Koroške, na katerem živi slovenska narodna manjšina in na katerem naj bi se uresničevala manjšinska zaščita, je bilo leta 1945 določeno z Uredbo o šolskem jeziku. Danes slovenska manjšina večinoma živi v 40 občinah nekdanjega ozemlja dvojezičnega šolstva, ki so del štirih političnih okrajev: Velikovec (Völkermarkt), Celovec – dežela (Klagenfurt – Land), Beljak – dežela (Villach – Land) in Šmohor (Hermagor) ter dveh večjih mest Celovec (Klagenfurt) in Beljak (Villach) (Narodni svet koroških Slovencev / Rat der Kärntner Slowenen 2006, 4; Jesih 2007, 64–65). Vse od začetka 20. stoletja je v avstrijskih popisih zaznati upadanje prebivalcev avstrijske Koroške, ki so za občevelni jezik opredelili slovenščino (Klemenčič & Klemenčič 2006). Po podatkih zadnjega popisa leta 2001 naj bi bilo na avstrijskem Koroškem 13.109 slovensko govorečih prebivalcev (Amt der Kärntner Landesregierung 2010, 66–67).

Temeljna pravna zaščita narodnih manjšin v Avstriji je opredeljena v Saintgermainski državni pogodbi (1919) ter v 8. členu Zveznega ustavnega zakona iz leta 1920. Pomembnejša in bolj konkretna pravna zaščita slovenske manjšine pa je utemeljena v Državni pogodbi o ponovni vzpostavitvi neodvisne

in demokratične Avstrije, t. i. Avstrijski državni pogodbi (ADP), sklenjeni leta 1955. Omenjena določila 7. člena ADP se ne uresničujejo dosledno, predvsem zato, ker ni sprejeta ustrezna izvedbena zakonodaja. Med bolj perečimi temami sta zagotovo nepopolno uresničevanje dvojezične topografije in obseg priznavanja slovenščine kot uradnega jezika. Kot »obliž« za potrebe narodnih manjšin je bil leta 2000 sprejet dodatek k 8. členu Zveznega ustavnega zakona, v katerem je zapisano, da republika (zveza, dežele in občine) priznava jezikovno in kulturno raznolikost, ki prihaja do izraza v avtohtonih narodnih skupnostih, ter da je treba jezik in kulturo, nadaljnji obstoj in zaščito avtohtonih etničnih skupin spoštovati, varovati in podpirati.²

Poleg tega, da je manjšinsko varstvo opredeljeno v ustavnem pravu, je opredeljeno tudi v zakonih, odlokih in predpisih na zvezni, deželni in občinski ravni. Za uresničevanje varstva slovenske narodne manjšine sta pomembna zvezni Zakon o manjšinskem šolstvu za Koroško, sprejet leta 1959, ter leta 1976 sprejeti Zakon o narodnih skupnostih, ki je osrednji pravni dokument za avtohtone narodne manjšine v Avstriji. Slabost zakona je zagotovo opredeljeni 25-odstotni prag, ki zmanjšuje zaščito narodnih manjšin, zagotovljeno s 7. členom ADP. Omenjenemu zakonu je 31. maja 1977 sledila Uredba zvezne vlade o določitvi sodišč, upravnih oblasti in drugih uradov, pred katerimi je slovenščina pripuščena kot uradni jezik dodatno k nemščini.³ Kot je zapisano na spletni strani, ki jo je oblikovala delovna skupina »Č 7 – slovensko na uradih«,⁴ lahko prebivalci avstrijske Koroške uporabljajo slovenski jezik na naslednjih uradih: 1) Občine: Suha (Neuhaus), Pliberk (Bleiburg), Bilčovs (Ludmannsdorf), Bistrica pri Pliberku (Feistritz ob Bleiburg), Globasnica (Globasnitz), Železna Kapla-Bela (Eisenkappel-Vellach), Žitara vas (Sittersdorf), Dobrla vas (Eberndorf), Škocjan (St. Kanzian), Žrelec (Ebenthal), Šmarjeta v Rožu (St. Margarethen im Rosental), Sele (Zell Pfarre), Borovlje (Ferland), Bistrica v Rožu (Feistritz im Rosental), Šentjakob v Rožu (St. Jakob im Rosental), Rožek (Rosegg); 2) Okrajna sodišča: Pliberk (Bleiburg), Železna Kapla-Bela (Eisenkappel-Vellach) in Borovlje (Ferland); 3) Okrajna glavarstva: Velikovec (Völkermarkt), Celovec – dežela (Klagenfurt – Land) in Beljak – dežela (Villach – Land); 4) Deželni šolski svet; 5) Okrajni šolski svet; 6) dvojezične šole; 7) Urad koroške deželne vlade; 8) Finančni urad Celovec; 9) carinski uradi; 10) policijske inšpekcije v v prvi točki navedenih občinah in 11) Deželno sodišče.⁵ Avstrijski parlament je julija 2011 na ustavni ravni sprejel nov Zakon o narodnih skupnostih, s katerim je uzakonjen dogovor iz Celovca (Memorandum) o dvojezičnih napisih na avstrijskem Koroškem in drugih ukrepih za zaščito slovenske manjšine. Novi zvezni Zakon o spremembah Zakona o narodnih skupnostih, sprejet v zveznem parlamentu kot ustavni zakon, je kompromisna rešitev, kar pomeni, da ne izpolnjuje v celoti pravic manjšine, zapisanih v 7. členu ADP, prinaša pa postavitev 164 dvojezičnih

napisov (v 24 občinah) na avstrijskem Koroškem, ureja rabo slovenskega, hrvaškega in madžarskega jezika pred avstrijskimi organi (ter dodeljuje več finančnih sredstev za dvojezične šole in vrtce). Slabost zakona je v tem, da za kraje in upravne enote, ki v zakonu niso naštet, raba slovenskega jezika ni predvidena, kar tudi pomeni, da pravnoformalno za te kraje ni več mogoča presoja ustavnega sodišča o rabi slovenskega jezika.

Pri uresničevanju manjšinskih pravic Jesih (2007, 67) izpostavlja pomembno vlogo ustavnega sodišča v zadnjih 15 letih. Na podlagi odločitev ustavnega sodišča je namreč prišlo do razširitve območja dvojezičnega šolstva, do razširitve dvojezičnega pouka na vse štiri razrede ljudske šole in do znižanja potrebnega 25-odstotnega deleža slovenskega prebivalstva, ki ga Zakon o narodnih skupnostih (1976) na nekem območju določa za postavljanje dvojezičnih napisov, ter znižanja 20-odstotnega deleža slovenskega prebivalstva na nekem območju za rabo slovenskega jezika v državnih oz. upravnih organih in službah na 10 odstotkov (Novak Lukanovič 2004, 257; Narodni svet koroških Slovencev / Rat der Kärntner Slowenen 2006, 11–13). Kljub temu Avstrija uredbe o rabi slovenščine kot uradnega jezika do danes ni prilagodila razsodbi ustavnega sodišča.

Po drugi svetovni vojni so koroški Slovenci dobro razvili svojo politično, kulturno, športno, raziskovalno in informativno dejavnost, gospodarsko in vzgojno-izobraževalno infrastrukturo ter cerkveno organiziranost. Slovenska narodna manjšina je razvila dokaj visoko stopnjo »institucionalne popolnosti« (institutional completeness) (Novak Lukanovič 2004; Rosenberg & Jedwab 1992), ki pa se ne kaže v izgradnji vzporednega institucionalnega sistema, namenjenega zgolj manjšini – kar bi lahko dejansko pomenilo segregacijo manjšine – temveč gre za to, da z ustanovljenimi inštitucijami, ustanovami in društvi koroški Slovenci lažje uresničujejo nekatere narodne posebnosti, uveljavljajo svoje interese ter razvijajo slovenski jezik.⁶

3. Pomen svetovnega spleta za ohranjanje ter razvoj narodne manjšine oziroma jezika

Internet, ki postaja vedno bolj dostopen medij, ponuja neizmeren nabor informacij, možnost interakcije brez posrednikov, "medosebno" (*one-to-one*) in »skupinsko komunikacijo« (*one-to-many* in *many-to-many*), publiciranje, shranjevanje, redistribucijo digitalnih informacij, itd. Naraščajoča priljubljenost svetovnega spleta, ki je zgolj ena med komunikacijskimi in informacijskimi

storitvami interneta, je gotovo posledica njegove enostavne uporabe, cenovne dostopnosti ter specifičnih značilnosti, kot sta hipertekstualnost in interaktivnost; zlasti po zadnjih dveh se svetovni splet razlikuje od drugih medijev. Hipertekstualnost spletnega okolja omogoča uporabniku, da ob pregledovanju spletnih vsebin prehaja na različne druge sorodne spletne strani oz. tematike. Interaktivnost pa ponuja nove oblike neposredne, hitre interakcije ter vzpostavljane virtualnih mrež. Svetovni splet lahko obravnavamo glede na njegov namen bodisi kot družabno omrežje, kot komunikacijski medij, množični medij ali kot informacijski sistem, dejansko pa se področja uporabe prekrivajo (Oblak & Petrič 2005, 15). Razširjenost rabe interneta je razvidna tudi iz obstoječih statističnih podatkov, po katerih se raba interneta iz leta v leto povečuje. Izpostavili bomo predvsem podatke o rabi in dostopu do interneta v Avstriji. Po podatkih Internet World Stats (2011) je internet leta 2011 uporabljal 32,7 odstotka svetovnega prebivalstva, 61,3 odstotka evropskega prebivalstva in 74,8 odstotka prebivalcev Avstrije. V Avstriji se je delež gospodinjstev, ki imajo dostop do interneta, v zadnjih devetih letih skoraj podvojil. Leta 2002 je imelo v Avstriji dostop do interneta 33,5 odstotka, leta 2011 pa že 75,4 odstotka gospodinjstev (Statistics Austria 2011). Ob tem, da imajo po podatkih Eurostata (za leto 2010) v Avstriji gospodinjstva z otroki v večjem deležu (94 odstotka; EU-27: 84 odstotka) dostop do interneta v primerjavi z gospodinjstvi brez otrok (66 odstotkov; EU-27: 65 odstotka) (Eurostat 2010). Podatki kažejo, da internet v največji meri uporabljajo mladi, torej populacija, ki je z njim odrasčala. V Avstriji naj bi 92 odstotkov mladih (16–24 let) uporabljalo elektronsko pošto, z višanjem starosti se ta delež nekoliko zmanjšuje (25–54 let: 89 odstotkov; 55–74 let: 87 odstotkov). Nekaj manjši delež zavzemajo druge oblike komuniciranja preko spletnih strani, npr. klepet na spletnih straneh, blog, družabna omrežja. Te oblike komunikacije uporablja 73 odstotkov populacije, stare med 16 in 24 let (EU-27: 80 odstotkov), 32 odstotkov populacije, stare med 25 in 54 let (EU-27: 42 odstotkov) in 14 odstotkov populacije, stare med 55 in 74 let (EU-27: 18 odstotkov) (Eurostat 2010). Internet je postal pomemben komunikacijski medij, ki omogoča dvosmeren tok informacij, preko njega pa se vzpostavljajo interakcije oz. omrežja. Med mladimi zlasti v zadnjih nekaj letih vidno narašča uporaba spletnih družabnih omrežij. Družabna omrežja na internetu omogočajo razvoj različnih skupin/skupnosti, od prijateljskih, poslovnih, stanovskih, etničnih do strokovnih, kar posledično oblikuje prepleten in kompleksen odnos med »virtualnim« (on-line) ter »resničnim« (off-line) življenjem.

Zaradi omenjenih značilnosti lahko internet oz. svetovni splet na različne načine pripomore k razvoju multikulturalizma oz. ohranjanju etničnih, kulturnih in jezikovnih posebnosti posamezne skupnosti. Težko je določiti, kdaj posamezna skupnost internet uporablja v smislu razvoja multikulturalizma in kdaj zgolj

14

v funkciji ohranjanja lastne etnične skupnosti (Siapera 2006). Pripadniki manjšinske skupnosti lahko uporabljajo internet oz. svetovni splet ne samo za medsebojno povezovanje in mreženje, predstavitev in promocijo kulture, jezika, zgodovine ter dosežkov, informiranje javnosti (Ciolek 2001), temveč tudi za vzdrževanje dialoga z drugimi skupnostmi in za skupno razreševanje dilem, kako upravljati etnično heterogeno družbo.

Pojavnost manjšinskega jezika na spletnih straneh na simbolni ravni odraža razvoj in modernost manjšinske skupnosti ter jezika, kar je še zlasti pomembno za mlajše generacije. Slovenščina se na avstrijskem Koroškem na eni strani oživlja – vsako leto se večji delež otrok prijavi k pouku slovenščine, znanje slovenščine pa se vedno bolj razume kot pomemben del človeškega kapitala z določeno ekonomsko vrednostjo – na drugi strani pa se javna raba slovenščine v vsakodnevnem življenju zmanjšuje. Pojavljanje slovenske manjšine na svetovnem spletu, spletne strani v slovenščini in internetna komunikacija v slovenščini lahko prispevajo k nadaljnji krepitvi statusa in razvoju manjšinskega jezika.

4. Uporabljena metodološka izhodišča pri ugotavljanju pojavnosti slovenske manjšine, ki živi na avstrijskem Koroškem, na svetovnem spletu

Pri ugotavljanju podobe slovenske manjšine, ki živi na avstrijskem Koroškem, na svetovnem spletu smo uporabili v veliki meri enaka metodološka izhodišča, kot smo jih že predstavili v prispevku, v katerem smo ugotavljali podobo slovenske skupnosti, ki živi na območju Furlanije Julijske krajine, na svetovnem spletu (Medvešek 2009). Nabor pregledanih spletnih strani na eni strani omejujejo značilnosti interneta, kot so: dinamičnost, mrežnost, interaktivnost in veliko število obstoječih spletnih strani, kar otežuje pregled celotne na svetovnem spletu objavljene vsebine. Na drugi strani pa smo soočeni s težavnostjo opredelitve kriterijev, na podlagi katerih se posamezna spletna stran lahko uvrsti v sklop strani, ki jih obravnavamo kot »podoba slovenske skupnosti« na svetovnem spletu. Zaradi naštetih omejitev je bilo v pričujočo študijo nemogoče zajeti vse obstoječe spletne strani, ki odražajo slovensko manjšino na svetovnem spletu; kljub temu smo pregledali zajetno število spletnih strani.⁷

V prispevku želimo s treh vidikov pokazati, na kakšne načine slovenska

manjšina, ki živi na območju avstrijske južne Koroške, uporablja internet za svojo promocijo in promocijo slovenskega jezika. Zanimalo nas je, ali se na svetovnem spletu zgolj odraža preslikava obstoječe institucionalne organiziranosti slovenske manjšine ali pa je manjšina izkoristila tudi druge možnosti, ki jih ponuja svetovni splet, kot so na primer: digitalne knjižnice, različne baze podatkov, elektronske oglasne deske, oblikovanje iniciativ, e-peticije, itd. Ugotavljali smo značilnosti njihove spletne produkcije, vsebine spletnih strani, s katerimi se predstavljajo koroški Slovenci, komu so spletne strani namenjene, kako se uporabniki nanje odzivajo, v katerem jeziku so obstoječe spletne strani oblikovane in ne nazadnje, v katerem jeziku poteka razprava na ponujenih forumih.

Drugi vidik predstavlja ugotavljanje odnosa večinske družbe do slovenske manjšine, kot ga je mogoče razbrati iz analize obstoječih spletnih strani, katerih nosilci so organi ali institucije večinske družbe. Pregledali smo izbor spletnih strani in preverjali, ali je iz njihovih vsebin mogoče razbrati, da na tem območju živi tudi slovenska narodna manjšina. Konkretno smo pregledali, ali so na deželni oz. občinskih spletnih straneh vidne vsebine o slovenski skupnosti in ali je na teh spletnih straneh prisoten manjšinski jezik.

Tretji vidik preučevanja pa se nanaša na ugotavljanje, ali je slovenska manjšina prisotna na družabnem omrežju *Facebook*, oz. ali obstajajo na družabnem omrežju skupine, katerih člani se opredeljujejo kot pripadniki slovenske manjšine in bi jih lahko opredelili kot virtualne skupnosti.

Pri vseh obravnavanih spletnih straneh smo pregledovali, kakšna je njihova informacijska in komunikacijska razsežnost ter kakšna je razsežnost t. i. medsebojnega povezovanja.

1. Pri vrednotenju informativne razsežnosti posamezne spletne strani smo bili pozorni na naslednje elemente:

- ♦ Kdo je nosilec spletne strani in kakšen je namen spletne strani? Svetovni splet vključuje različne portale in spletne strani, katerih nosilci so lahko posamezniki ali skupine, organizacije, itd. Vse spletne predstavitve imajo podoben namen, predstaviti se drugim kot oseba, skupina, organizacija ali institucija. Zanimalo nas je, ali je spletna predstavitev predstavitev entitete, ki obstaja tudi v realnosti (*off-line*), ali pa gre za spletno predstavitev, ki deluje zgolj na spletu (*on-line*).
- ♦ Vsebine spletne strani. Spletne strani so lahko statične z omejenimi možnostmi interakcije, to so t. i. strani »spletne prisotnosti« (*presence site*), lahko pa strani ponujajo najrazličnejše informacije, predstavljene z besedilom, avdio oz. vizualnim materialom, to so t. i. »vsebinske spletne strani« (*content*

site) (Browne 2005, 44).

- ♦ Jezik spletne strani. Spletna stran je lahko postavljena v enem, dveh ali več jezikih. Običajno zaradi višjih stroškov vzdrževanja vsebine na spletnih straneh niso v celoti prevedene v različne jezike.
- ♦ Aktualnost in ažurnost spletnih strani. Preverjali smo, ali je spletna stran statična ali pa se njene vsebine redno ažurirajo.
- ♦ Informiranje uporabnika. Preverjali smo, ali spletna stran omogoča RSS tehnologijo za lažjo izmenjavo informacij o novih vsebinah. RSS program, ki ga imenujemo »bralec virov« (feed reader), je idealen nadomestek za pogosto obiskovanje najljubših spletnih strani v lovu za novicami ali na primer obveščanje o teh preko elektronske pošte.

2. Ovrednotenje komunikacijske razsežnosti spletnih strani vključuje:

- ♦ Možnost kontakta urednika oz. vzdrževalca strani, kateremu posameznik lahko sporoči želeno informacijo ali pa kontakt predstavljene ustanove.
- ♦ Obstoj bloga – spletnega dnevnika, ki je pomembna oblika komuniciranja, saj bralcem omogoča komentiranje zapisanega. Tako se lahko ob zapisih na neko temo odvija razprava med avtorjem dnevnika in uporabniki.
- ♦ Forum, ki omogoča izmenjavo mnenj in pogledov med enakovrednimi uporabniki in ima lahko močno povezovalno vlogo pri oblikovanju skupnosti.

3. Razsežnost medsebojnega povezovanja pa smo vrednotili glede na:

- ♦ Število »povezav« (linkov), ki jih ima posamezna spletna stran na druge spletne strani.
- ♦ Vključenost v katero od družabnih omrežij.

Spletne strani smo ob upoštevanju naštetih treh razsežnosti in njihovih elementov pregledovali v časovnem obdobju med septembrom in decembrom 2010, ponovni pregled pa smo opravili še januarja leta 2012.

5. Prvi vidik: spletna produkcija slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem – pregled in predstavitev osrednjih institucij, organizacij ali medijev slovenske manjšine na svetovnem spletu ter drugih neinstitucionalnih predstavitev

Za izhodišče preučevanja pojavnosti slovenske manjšine na svetovnem spletu smo vzeli spletne strani dveh političnih organizacij, ki imata dolgo tradicijo delovanja, to sta Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) in Zveza slovenskih organizacij (ZSO),⁸ ter spletno stran precej mlajše organizacije, Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS). Nadaljevali pa smo s pregledom spletnih strani drugih ključnih organizacij, društev in institucij na posameznih družbenih področjih, do katerih smo prišli preko povezav na omenjenih izhodiščnih spletnih straneh. Tako smo se »sprehajali« po virtualni drevesni strukturi spletnih strani, ki so produkcija slovenske manjšine.

5.1 Politične organizacije

NSKS ima sodobno zasnovano, vsebinsko bogato in pregledno spletno stran, na kateri je zapisano, da »zastopa politične, gospodarske in kulturne pravice ter interese koroških Slovencev na osnovi ustavnih in drugih pravnih norm za zaščito narodnih skupnosti«. Spletna stran v slovenskem in nemškem jeziku ponuja pregled aktualnega delovanja NSKS ter predstavitev organizacijske strukture in članov NSKS. Poleg tega so na strani predstavljeni pomembnejši pravni dokumenti, ki opredeljujejo položaj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem. Uporabnikom je ponujena tudi možnost informiranja o novicah in komentarjih preko RSS tehnologije. Poudarjena je komunikacijska razsežnost spletne strani NSKS, poleg možnosti kontaktov z nosilci strani ima ta še aktiven blog, v katerem uporabniki lahko sodelujejo s komentarji. Vendar pa obiskovalci ponujeno možnost za komunikacijo uporabljajo v skromnem obsegu. Poleg spletnih strani ima NSKS še profil na dveh družabnih omrežjih: *Facebooku* in *Twitterju*. Povezave (linki), objavljene na spletnih straneh NSKS – teh je več kot 40 –, omogočajo pregled večjega dela delovanja koroških Slovencev na različnih družbenih področjih. Vzpostavljene pa niso samo povezave z organizacijami, ki so ideološko oz. nazorsko blizu NSKS, temveč tudi z drugimi organizacijami slovenske manjšine, kot je npr. ZSO. Na vhodni strani spletne predstavitev NSKS je posebej izpostavljenih šest povezav, med njimi sta dve iniciativi (»Iniciativa demokracija & pravna država« in »Iniciativa vidna domovina – Sichtbare

Heimat«), ki opozarjata na neuresničevanje pravic narodne manjšine. Preostale povezave nas usmerijo na spletne strani posameznih projektov,⁹ med katerimi velja izpostaviti portal »Slovenščina v živo«, ki je nastal leta 2002 in je namenjen promociji slovenskega jezika. Njegovi avtorji so v uvodni predstavitvi zapisali:

Z novim medijem bomo ustvarili mrežo medčloveških povezav, razmišljanj, idej, vprašanj in odgovorov ... v slovenščini, seveda. Z njo in zanjo. Slovenščina je nit, ki nas povezuje, je tisto, kar se učimo, kar govorimo, kar slišimo, vidimo, čutimo in znamo. Akcija, katere cilj je prisotnost slovenščine v javnosti in njena vidnost, je široko zasnovana, saj jo podpirajo vse ustanove koroških Slovencev in Slovencev. Toda zaživi lahko šele tedaj, ko postanete dejavni in se priključite mreži! / ... /

Na portalu »Slovenščina v živo« so nekatere vsebine prevedene tudi v nemški in angleški jezik, večina vsebin pa je v slovenščini. Portal je celostno zastavljen, na njem so predstavljene promocijske akcije za slovenščino, jezikovni kotiček, posnetki pravljic za otroke, predstavljena so narečja v glasbi, vidna dvojezičnost na avstrijskem Koroškem, opisana je možnost učenja slovenščine na celotni vzgojno-izobraževalni vertikali, itd. Ponujenih je več zanimivih pristopov, ki zlasti nagovarjajo mlade obiskovalce, kot na primer: servis e-kartica, *on-line* igrice »Volk se vozi po vaseh«, *on-line* oblikovanje dvojezičnih krajevnih tabel, ponudba Čopi zvoka za mobilni telefon. Omogoča tudi več kot 30 povezav na druge »slovenske« spletne strani na Koroškem. Portal je zastavljen v smislu spodbujanja dvosmerne komunikacije in povezovanja vseh, ki jih zanima slovenščina, na žalost pa strani že nekaj let niso ažurirane, zamrl pa je tudi forum. Pogosto spletne strani, ki so rezultat projektnih aktivnosti, zamrejo takrat, ko se projekt konča in financiranje ustavi.

Druga izhodiščna točka, Zveza slovenskih organizacij (ZSO), ima skupaj s Slovensko prosvetno zvezo (SPZ) predstavitveno stran na Slovenskem informacijskem portalu (Slo.at), ki vključuje tudi »kažipot – prireditveni koledar« koroških Slovencev. Portal je v slovenskem in nemškem jeziku. Spletni strani, ki jih ponuja ZSO, so vsebinsko bogate. Na njih so poleg aktualnih obvestil, kratkega opisa ter organizacijske strukture Zveze tudi razprave odbornikov ZSO o manjšinskem varstvu v nemškem jeziku. Stran ima dobro zasnovano komunikacijsko razsežnost, vključuje blog, poimenovan Marjanizmi, v katerem je še v letu 2011 precej redno svoja razmišljanja objavljala predsednik ZSO, dr. Marjan Sturm. Stran ima tudi forum, ki zgolj občasno objavlja razprave o »aktualnih« problematikah. Uporabniku je ponujena še možnost prejemanja e-novic. Stran omogoča medsebojno povezovanje, saj ponuja približno 30 povezav na ravni avstrijske Koroške (med njimi tudi na spletno stran NSKS), Slovenije in Evropske unije. Na strani ZSO je pod kategorijo »mreža« predstavljenih devet društev, zvez, medijev, in sicer: Slovensko šolsko društvo,

Zveza slovenskih izseljencev,¹⁰ Zveza koroških partizanov (nima spletne strani), Slovensko planinsko društvo Celovec, Zveza slovenskih žena (nima spletne strani), Založba Drava, Tednik Novice, Strokovno pedagoško združenje (nima spletne strani) in Mladi rod (nima spletne strani). Na tem mestu bomo predstavili le spletne strani Slovenskega šolskega društva, druge pa v nadaljevanju. Slovensko šolsko društvo, ki vključuje Mladinski dom in dvojezične vrtce, na svojih spletnih straneh uporabnikom storitev ponuja koristne informacije, širši javnosti pa predstavitev delovanja. Strani so zasnovane v slovenskem in nemškem jeziku, določene informacije o delovanju Mladinskega doma oz. gostinskega obrata v poletnem času pa so dostopne tudi v italijanskem in angleškem jeziku. Ker je Mladinski dom sedež različnih društev in ustanov, kot so Slovenski znanstveni inštitut, Središče za obšolsko oskrbo »ABCČ«, Košarkarski šolski klub (KOŠ), Dvojezični vrtec Sonce, Slovenska študijska knjižnica in Slovenska glasbena šola, so povezave omogočene tudi na njihove predstavitve.

Tretja izhodiščna točka je bila spletna predstavitev politične organizacije Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS), ki deluje od leta 2003 in se politično uvršča v sredino strankarskega sistema. Njihova spletna stran je zasnovana podobno kot spletni predstavitvi drugih dveh organizacij. Strani so v slovenščini in nemščini ter vsebujejo predstavitve aktualnih dogodkov o slovenski manjšini, predstavljena sta namen organizacije in njena organizacijska struktura, predstavitev projektov SKS, on-line pa je objavljena tudi publikacija SKS – infolist Skupnost. Stran ne omogoča foruma, ima pa blog z aktualnimi, čeprav maloštevilnimi prispevki. Spletna stran ponuja devet povezav, ki vključujejo politične organizacije slovenske manjšine na Koroškem ter druge vladne institucije slovenskega in avstrijskega prostora.

Poleg treh že omenjenih »krovnih« organizacij je za politično participacijo slovenske manjšine pomembna tudi politična stranka Enotna lista, saj je v njej organiziran del koroških Slovencev, ki je nazorsko blizu NSKS. Na spletnih straneh v slovenskem in nemškem jeziku je Enotna lista opredeljena kot »svetovnonazorsko odprta zbirna stranka slovenske narodne skupnost, kakor tudi kot regionalna stranka južnokoroškega prostora, ki je odprta tudi za pripadnike večinskega naroda, ki podpirajo vsebinski program EL«. Spletne strani Enotne liste so grafično privlačne in funkcionalno dobro zasnovane. Imajo bogato tekstualno in slikovno vsebino, ob tem pa izkoriščajo značilnosti interneta, kot sta interaktivnost in dvosmerna komunikacija. Uporabnika na različne načine spodbujajo k sodelovanju tudi s pomočjo informiranja o novicah in komentarjih preko RSS tehnologije.

20 5.2 Kulturne organizacije in društva

Preko povezav na spletnih straneh političnih organizacij slovenske manjšine smo prišli na spletne strani različnih kulturnih društev in ustanov, ki pa imajo še daljšo tradicijo kot politične organizacije slovenske skupnosti. Leta 1908 je bila ustanovljena Slovenska krščansko-socialna zveza za Koroško, ki se je leta 1934 preimenovala v Slovensko prosvetno zvezo (SPZ), ta pa je pozneje postala del ZSO. Krščanska kulturna zveza (KKZ), ki se pojmuje kot idejna naslednica Slovenske krščansko-socialne zveze, je bila ustanovljena leta 1953. Ko je po drugi svetovni vojni ponovno zaživelo organizirano delovanje slovenske manjšine, se je dualizem, ki se je kazal pri političnih organizacijah, pokazal tudi na kulturnem področju. Večji del kulturnih organizacij in društev se je pridružil bodisi Krščanski kulturni zvezi (KKZ), ki je blizu NSKS, bodisi Slovenski prosvetni zvezi (SPZ), ki je del ZSO. Obstoječi osrednji kulturni organizaciji KKZ in SPZ vključujeta čez 80 krajevnih kulturnih, športnih in drugih društev ter skupin, pri čemer pa jih je velik del včlanjen v obe zvezi.

Na spletni strani KKZ je zapisano, da ta deluje neodvisno in ni včlanjena v nobeno politično organizacijo, prav tako pa je na spletni strani opis poslanstva Zveze. Spletna stran je samo v slovenskem jeziku. Struktura strani je bila ob prvem pregledu (2010) precej nepregledna, vendar je že na prvi pogled ponujala dvoje: obilico informacij o dogodkih, ki se odvijajo v društvih, včlanjenih v KKZ, in opazno skrb za promocijo slovenskega jezika. Obiskovalec je lahko ob vztrajnem brskanju našel veliko informacij, *on-line* sta bila objavljena tudi bilten KKZ in njegov arhiv. Ob drugem pregledu (2012) je spletna stran imela novo, sodobno podobo. Prenovljena spletna stran KKZ je veliko bolj pregledna in slikovno bogata, ponuja blog in omogoča komunikacijo z uporabniki. Spletna stran z bogato ponudbo informacij o različnih prireditvah spodbuja ljudi k druženju v realnem svetu (*off-line*), kjer imajo možnost srečevanja in druženja ter tudi rabe slovenskega jezika. Povezave, ki jih ponuja spletna stran KKZ, so v večini primerov spletne strani njenih članov. V KKZ so vključene glasbene skupine, galerije, gledališke skupine, kulturna društva in ustanove, študentske zveze in dijaška zveza, športna društva, mladinski center, itd. Zveza, vsaj tako je zapisano na njeni spletni strani, ima 53 članov. Na svojih spletnih straneh pa KKZ navaja 30 društev (kulturnih in športnih), dve umetnostni galeriji, tri mladinske organizacije (študentska kluba oz. dijaški klub), 118 glasbenih zasedb (zbori, tamburaške skupine, vokalne zasedbe, godbe, ansambli, rock skupino, pevce), 27 gledaliških oz. lutkovnih skupin ter sedem različnih ustanov. Sedemdeset (kar predstavlja 37 odstotkov) jih ima svojo spletno stran oz. so njihove predstavitve del drugih spletnih strani ali pa imajo profil na *Facebooku*. Med obstoječimi

spletnimi predstavitvami je približno 18 odstotkov takih, ki ponujajo zgolj predstavitev nosilca in osnovne informacije o njem, uporabniku pa ne ponujajo povezovanja na druge predstavitve, niti možnosti dvosmerne komunikacije, oz. komunikacija na teh straneh ni zaživela. Praktično vse spletne strani so v slovenskem in nemškem jeziku oz. so dvojezične, nekatere pa ponujajo vsebine tudi v angleškem ali italijanskem jeziku. Med spletne strani, ki uporabnikom omogočajo več interakcije, več komunikacije in povezovanja, sodijo spletne strani športnega društva DSG Sele/Zell, Slovenskega atletskega kluba, Slovenskega kulturnega društva Jepa-Baško jezero, Slovensko prosvetno društvo Kočna, Slovensko prosvetno društvo Vinka Poljanca, Kluba slovenskih študentk in študentov na Dunaju, Kluba slovenskih študentk in študentov v Gradcu, Kvarteta bratov Smrtnik, Okteta Suha, vokalne skupine Voxon, vokalne skupine Nomos, Slovenskega prosvetnega društva Danica, rock-skupine Bališ in Moškega pevskega zbora Kralj Matjaž. Večina nosilcev omenjenih spletnih predstavitev ima tudi profil na *Facebooku* oz. *Myspaceu*. Nekaj glasbenih skupin oz. zborov in tudi nekatera društva pa so se odločili zgolj za predstavitev na Facebooku, kjer lahko prav tako predstavljajo svoje delovanje in komunicirajo z obiskovalci.

SPZ, ki je osrednja organizacija za 42 krajevnih društev, ima svojo spletno stran v okviru Slovenskega informacijskega portala. Zveza včlanjenim društvom zagotavlja organizacijsko, logistično in finančno pomoč, vodi Slovensko študijsko knjižnico, skupaj z društvu skrbi za kulturne domove (k & k center v Šentjanžu v Rožu, Kulturni dom na Radišah, Kulturni dom KUMST v Žitari vasi ter Kulturni dom v Šentprimozu) in organizira raznovrstna srečanja, koncerte ter izobraževanja. Spletne strani SPZ so v slovenskem in nemškem jeziku in imajo dobro razvito informacijsko razsežnost. Na straneh so podatki o organizacijski strukturi Zveze, njenih članih, delovanju na različnih področjih, od publicistične dejavnosti, glasbe, gledališča, literarnih srečanj do izobraževanja. Spletna stran omogoča tudi medsebojno povezovanje, saj lahko preko ponujenih povezav dobimo dober pregled nad delovanjem slovenske narodne manjšine na Koroškem, precej povezav pa uporabnika napotuje na širše avstrijsko in tudi slovensko območje. Ker je spletna stran SPZ zasnovana kot del informacijskega portala, ki si ga deli z ZSO, imata skupne tudi komunikacijske možnosti, ki jih ponuja portal (forum, e-novice). Posebej so na spletnih straneh SPZ predstavljeni knjigarna in kulturni center Haček, k & k center in Slovenska študijska knjižnica. Za polovico članov SPZ velja, da so hkrati tudi člani KKZ. Spletne strani mnogih med njimi smo že pregledali. Med člani SPZ, ki imajo spletno predstavitev in jih še nismo pregledali, je šest takih, ki imajo spletno stran, štirje pa imajo le profil na *Facebooku* (k & k center, Slovensko prosvetno društvo Edinost Pliberk, Slovensko prosvetno društvo Edinost Škofiče,¹¹ Slovensko prosvetno društvo Zila¹²). Med njimi izstopata dve predstavitveni strani. Prva je predstavitvena stran

Glasbenega gledališča Gabriel. Na straneh, zasnovanih v slovenskem in nemškem jeziku, je mogoče najti mnogo informacij o delovanju gledališča, koledar dogodkov, omogočajo celo nakup kart, itd. Hkrati so na njej objavljene številne povezave na avstrijska in slovenska gledališča, izobraževalne ustanove, založbe, revije, ustanove in medije. Ima tudi forum, ki pa že več let ni aktiven. Druga je predstavitvena stran Slovenske študijske knjižnice, ki je prav tako v slovenskem in nemškem jeziku, knjižnica pa je na kratko predstavljena tudi v angleščini. Spletna stran ponuja uporabniku knjižnice koristne informacije, na njej je objavljenih več povezav, usmerjenih v avstrijski in slovenski kulturni prostor, ne omogoča pa dvosmerne komunikacije, kar pomeni, da je brez foruma ali bloga.

5.3 Vzgojno-izobraževalne ustanove

Preko povezav, objavljenih na že pregledanih spletnih straneh, smo prišli do vzgojno-izobraževalnih ustanov, v katerih se otroci učijo slovenski jezik. Dvojezični pouk se je v ljudske šole začel uvajati po drugi svetovni vojni, sprva obvezna dvojezična šola se je z več vmesnimi spremembami modificirala v obliko prostovoljne prijave otroka k dvojezičnemu pouku. Leta 1957 je vrata odprla Slovenska gimnazija v Celovcu (Zvezna gimnazija in zvezna realna gimnazija za Slovence/BG und BRG für Slowenen). Ustavno sodišče je leta 1989 z razsodbo odločilo, da imajo pripadniki slovenske manjšine pravico do osnovnega pouka v slovenskem jeziku po vsej zvezni deželi Koroški (Narodni svet koroških Slovencev/Rat der Kärntner Slowenen 2006, 11). S to razsodbo je bil dvojezični pouk omogočen tudi v Celovcu, kjer sta začeli delovati zasebna dvojezična Mohorjeva ljudska šola in Javna dvojezična ljudska šola 24. Leta 1989 so se zgodile še druge izboljšave v šolski ponudbi, ustanovili so zasebno petletno dvojezično Višjo šolo za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu v Rožu in leta 1990 Dvojezično zvezno trgovsko akademijo v Celovcu. Na Koroškem iz leta v leto beležijo rast števila prijavljenih otrok k dvojezičnemu pouku.¹³ Od vsega začetka dvojezično šolstvo oblikuje manjšinsko elito, ki pomembno prispeva k socialni preobrazbi slovenske manjšine (Zupančič 2007), hkrati pa slovenski jezik ni več zgolj manjšinski jezik z neko simbolno vrednostjo, temveč je postal ekonomska dobrina, ki omogoča večje možnosti v posameznikovi poslovni karieri.

Vrnimo se zdaj na svetovni splet. Na spletni strani Slovenskega šolskega društva so predstavljeni trije vrtci: Dvojezični vrtec Sonce (Celovec), večjezični Vrtec Pika (Šentprimoz) in Dvojezični vrtec Minka (Škofiče). Med njimi ima samo Dvojezični vrtec Sonce bolj obširno in dvojezično predstavitev na svetovnem spletu, druga dva vrtca imata le kratki opisni predstavitvi. Vrtec Naš otrok v

Celovcu pa je na spletnih straneh Mohorjeve družbe zgolj omenjen.

Pregledali smo še spletni strani Javne dvojezične ljudske šole 24 in zasebne Mohorjeve ljudske šole v Celovcu. Javna dvojezična ljudska šola 24, ki je bila leta 1991/92 ustanovljena kot rezultat iniciative staršev, ima spletne strani v slovenskem in nemškem jeziku. Strani šole so ažurirane, vendar pa so brez možnosti za interakcijo in vsebujejo le predstavitev. Ima pa šola aktivno društvo staršev, ki si je ustvarilo svojo spletno stran, preko katere vse zainteresirane informirajo o svojem delovanju, hkrati pa člane društva obveščajo o aktualnih dogodkih in prireditvah. Stran ponuja dosti več vsebin v nemškem kot v slovenskem jeziku. Tudi spletna predstavitev Mohorjeve ljudske šole je dokaj nefunkcionalna in vsebinsko skromna. Šola pa ima profil na *Facebooku*, na katerem o dogajanju na šoli obveščajo v nemščini in slovenščini. Evropska šola Ljudska šola Šmihel ob prvem pregledu (2010) ni imela funkcionalnih spletnih strani. Čeprav na šoli ponujajo učenje slovenščine, angleščine in italijanščine, so bile obstoječe spletne strani samo v nemškem jeziku. Ob drugem pregledu (2012) so bile spletne strani prenovljene in v celoti dvojezične. Šola pa ima svoj profil tudi na *Facebooku*. Ena redkih ljudskih šol, katere spletna stran je v enakovrednem obsegu postavljena v slovenskem in nemškem jeziku, je Ljudska šola Globasnica. Pregledali smo še spletne predstavitve drugih šol v posameznih občinah treh političnih okrajev: Celovec – dežela (Klagenfurt – Land), Velikovec (Völkermarkt) in Beljak – dežela (Villach – Land). Velik del spletnih predstavitev ljudskih šol je vizualno in vsebinsko šibak. Običajno na spletnih straneh šol z dvojezičnim poukom ni mogoče najti kaj dosti več kot na prvi strani pozdrav v slovenščini.

Spletne strani Zvezne gimnazije in Zvezne realne gimnazije za Slovence v Celovcu so sicer dvojezične, hkrati pa povsem zastarele in nefunkcionalne. Pozitivno je, da objavljajo letno poročilo gimnazije v petih jezikih. Dosti bolj sodobno oblikovane in pregledne spletne strani ima Zvezna dvojezična trgovska akademija. Strani so v slovenskem in nemškem jeziku, prevladujejo pa vsebine v nemščini. Tudi te strani obiskovalcu ne omogočajo interakcije, ponujajo pa kar nekaj zanimivih povezav. Naj omenimo še spletno predstavitev zasebne poklicnoizobraževalne Višje šole za gospodarske poklice v Šentpetru, ki ima poleg dvojezičnih spletnih strani svoj profil še na *Facebooku*. Med pregledanimi spletnimi predstavitvami šol je to edina šola, ki na spletnih straneh ponuja dvojezične obrazce, kot so opravičilo, itd., kar kaže na to, da slovenščina na šoli ni samo učni predmet, ampak tudi jezik formalne komunikacije.

Poseben pomen za slovensko manjšino ima Slovenska glasbena šola z več podružnicami na območju južne avstrijske Koroške. Njena spletna predstavite v

slovenskem in nemškem jeziku prikazuje bogato delovanje glasbene šole, poleg tega pa strani nudijo potrebne informacije o aktualnih prireditvah in dogodkih na šoli.

Izobraževanje odraslih omogočata Kmečka izobraževalna skupnost in Katoliški dom prosvete Sodalitas v Tinjah. Strani Kmečke izobraževalne skupnosti so v treh jezikih (slovenskem, nemškem in angleškem jeziku), vendar se med seboj razlikujejo v obsegu. Strani sicer ne vključujejo foruma ali bloga za uresničevanje dvosmerne komunikacije, so pa vsebinsko bogate, prinašajo veliko koristnih informacij (napovedi različnih izobraževalnih tečajev, *on-line* analize zanimiv tematik, itd.) in ponujajo številne povezave na druge vsebine. Med drugim so na podstrani »MI za VAS« nasveti, kje in kako na svetovnem spletu poiskati različne obrazce v slovenskem jeziku, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju v stiku z javno upravo. Poleg povezav na spletno stran Iniciative »Č 7 – slovensko na uradih« in na spletno stran Biroja za narodnostno skupnost, kjer sta objavljena izbora obrazcev v slovenščini, je tu še povezava na podatkovno bazo obrazcev Zveznega ministrstva za finance in navodilo, kako poiskati obrazce v slovenščini. Dobro zasnovana je tudi stran Katoliškega doma prosvete Sodalitas v Tinjah, na kateri je v predstavitvi zapisano, da je dom namenjen

vsem, ki se zanimajo za izobraževanje in iščejo smisel in orientacijo v življenju. V prvi vrsti je namenjen ljudem, ki so že končali šolsko in poklicno izobrazbo. Predvsem skuša nagovarjati pripadnike slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Z izobraževalnimi prireditvami v slovenskem jeziku skuša pomagati ohranjati na Koroškem slovenski jezik in identiteto.

Strani so postavljene, ne sicer v enakem obsegu, v štirih jezikih (slovenskem, nemškem, italijanskem in angleškem). Strani nimajo foruma ali bloga, ponujajo pa možnost prijave na e-novice.

5.4 Mediji

Koroški Slovenci izdajajo kar nekaj medijev v slovenskem jeziku. Na Koroškem so tiskani mediji v slovenskem jeziku izhajali že konec 19. stoletja, kljub temu pa Slovenci na Koroškem še vedno nimajo svojega dnevnega časopisa. Vrsto let je izhajalo več tednikov, mesečnih ali občasnih publikacij. Najstarejši tednik je slovenski cerkveni list Nedelja, ki ga izdaja Krška škofija v sodelovanju s slovenskim oddelkom Dušnopastirskega urada v Celovcu. Tudi obe organizaciji, ZSO in NSKS, sta imeli vsaka svoje glasilo. Prva je izdajala Slovenski vestnik, druga pa Naš tednik. Zaradi finančnih težav sta se tednika združila in leta 2003 je nastal skupen tednik Novice. Občasno svoje glasilo Skupnost (infolist *on-line*) izdaja tudi tretja organizacija, SKS (Medvešek 2003, 157–159). Poleg izdaje

časopisov je dobro razvita še publicistična dejavnost pod okriljem treh založb, ki imajo knjižni program v slovenskem jeziku, to so: Mohorjeva založba, Založba Drava in Založba Wieser.

Radijski spored v slovenskem jeziku je na Koroškem leta 1946 uvedla angleška zasedbena oblast (Bogataj 1996). Leta 1993 je zakonodaja omogočala razdelitev razpoložljivih frekvenc lokalnim in regionalnim radiem. Tako sta leta 1998 začeli delovati dve večjezični zasebni nekomercialni radijski postaji, Radio Korotan in Radio Agora. Leta 2001 je začel oddajati Radio 2 na frekvenci, ki sta si jo pred tem delila Radio Korotan in Radio Agora, in ob sodelovanju ORF je nastal celodnevni večjezični radijski spored. Od srede leta 2011 je slovenski radijski spored, ki ga oblikuje uredništvo slovenskih sporedov ORF, slišen na frekvenci Radia Agora. Prvo slovensko televizijsko oddajo Dober dan, Koroška pa je ORF začela enkrat tedensko predvajati šele leta 1989. Vsi omenjeni mediji so na neki način predstavljeni na svetovnem spletu: imajo lastno spletno stran ali pa opis svojega delovanja na drugi spletni strani. Med tiskanimi mediji ima svojo spletno stran od leta 2003, ko je nastal, tednik Novice. Zlasti velja izpostaviti cerkveni list Krške škofije, Nedeljo, ki je na spletu že od leta 1995. Spletne strani tednika Nedelja so v slovenščini in nemščini, ponujajo veliko *on-line* vsebin, povezav na druge strani, ki se navezujejo na obravnavane teme, omogočajo komunikacijo z obiskovalcem (pošiljanje komentarjev, novic, slikovnega materiala) in vse druge možnosti, ki jih ponuja sodobna predstavitev tiskanega medija (oglaševanje, naročanje). Tudi vse tri založbe, ki izdajajo publicistiko v slovenskem jeziku, Mohorjeva založba, Založba Drava in Založba Wieser, imajo lastne spletne predstavitve. Predstavitev Mohorjeve založbe, ki šteje med najstarejše avstrijske založbe, je kot del obširnih spletnih strani Mohorjeve družbe v slovenščini in nemščini. Poleg predstavitve knjižnega programa in s tem povezanih prireditev omogoča še e-novice o knjižnih novostih. Založba Wieser in Založba Drava pa na svojih spletnih straneh predstavljata svoja knjižna programa samo v nemškem jeziku. Del portala ORF so tudi spletne strani slovenske manjšine v slovenščini in nemščini, na njih objavljajo televizijski in radijski spored v slovenščini, novice, koledar prireditev, radio v živo in arhiv oddaj. Lastna spletna predstavitev Radia Agora je dvojezično zastavljena. Spletno stran v slovenskem jeziku, čeprav ni več aktivna, je ohranila tudi zdaj že ukinjena radijska postaja Radio 2.

Med mediji je treba omeniti še dva portala. Novejšega datuma je informacijski portal z imenom Sosed/Nachbar, ki je rezultat mednarodnega projekta Gorenjskega glasu iz Kranja in Radia 2 iz Celovca, katerega namen je »spoznavanje in povezovanje ljudi Gorenjske in Koroške, vseh narodnosti, ki žive na tem območju. Je večjezičen, večkulturen in gradi most med sosedskimi si narodi«. Zlasti zanimiv je portal Slomashup, ki izhaja iz ključnih značilnosti

spleta, kot so »izmenjava, komentiranje in aktivno sodelovanje«. Avtorji projekta so nameravali izkoristiti možnosti širokopasovnega omrežja za izmenjavo in prikaz videoposnetkov ter slik z visoko resolucijo. Namen portala Slomashup je, kot je zapisano na predstavitveni strani, ta razvoj »približati koroškim Slovencem in zlasti mlade animirati k aktivnem sodelovanju, da bi se tako znižale še vedno obstoječe informacijske bariere tostran in onstran Karavank«. Pri omenjenem projektu se je pokazalo, da tovrstne interakcije med uporabniki spletnih strani ni, ter da med koroškimi Slovenci ni zanimanja za takšen servis.

5.5 Gospodarske organizacije oziroma podjetja

Ekonomski temelji slovenske skupnosti so se z razvojem zadrug in posojilnic začeli graditi že na prelomu 19. in 20. stoletja. Prva svetovna vojna je preprečila razmah zadrug in zaradi takratnih gospodarskih in političnih razmer se te niso razvile v učinkovit gospodarski instrument (Medvešek 2003, 181–183). Šele v osemdesetih letih je Zvezi slovenskih zadrug uspelo posodobiti poslovne strukture in ustvariti gospodarsko močno organizacijo. Od leta 1996 se Zveza slovenskih zadrug imenuje Zveza bank. Spletne strani Zveze bank so sodoben bančni portal, postavljen v petih jezikih, med katerimi je tudi slovenščina. Spletne strani imajo poleg vseh potrebnih *on-line* bančnih storitev za posameznike in podjetja razvito tudi informacijsko ter komunikacijsko razsežnost ter omogočajo nadaljnje povezave v slovenski in avstrijski prostor.

Majhna in srednja koroška podjetja različnih panog so se organizirala in leta 1988 ustanovila Slovensko gospodarsko zvezo. Njen namen je združevanje slovenskih gospodarstvenikov, krepitev podjetništva ter informiranje o gospodarskih in davčnih zadevah. Spletne strani Slovenske gospodarske zveze so v slovenščini in nemščini, imajo dobro razdelano informativno (objavljajo aktualne novice in dogodke) in predstavitveno razsežnost, pa tudi komunikacijska in povezovalna vloga nista zanemarljivi. Med povezavami, ki jih ponuja spletna stran, je mogoče zaslediti tudi dve večjezični spletni predstavitvi projektov, ki se navezuje na gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Avstrijo oz. Koroško (A-A turizem in Alpe Adria Holz/Les). Poleg tega Slovenska gospodarska zveza objavlja seznam svojih članov,¹⁴ ki prihajajo tako iz slovenskega kot avstrijskega prostora. Približno polovica članov Slovenske gospodarske zveze ima svojo spletno predstavitev. Polovica podjetij, ki imajo spletno predstavitev, ima sedež na Koroškem. Med podjetji, ki imajo spletno predstavitev in sedež na Koroškem, jih ima nekaj več kot polovica spletno predstavitev tudi v slovenskem jeziku. Kar pomeni, da ima od vseh članov Slovenske gospodarske zveze približno 14 odstotkov spletnih predstavitev vsebine tudi v slovenskem jeziku. Velika večina spletnih

strani podjetij ima razvito le informativno razsežnost, dosti manjši delež pa tudi komunikacijsko razsežnost oz. povezovalno funkcijo. Posebej velja izpostaviti spletne strani podjetja Ilab crossmedia, ki ima dobro razviti obe razsežnosti, informativno in komunikacijsko, zlasti pa je zanimiv njihov produkt – centralni prireditveni koledar koroških Slovencev, ki je dober primer, kako povezati klasične medije, svetovni splet in nova družabna omrežja.

Podobno povezovalno nalogo v gospodarskem pogledu kot Slovenska gospodarska zveza opravlja tudi Alpsko-jadranski center za čezmejno sodelovanje (AACC), ki ima prav tako večjezične in večfunkcionalne spletne strani.

5.6 Znanstvenoraziskovalne organizacije

Medtem ko Slovenski znanstveni inštitut v Celovcu,¹⁵ ki je bil leta 1975 ustanovljen na občnem zboru Zveze slovenskih organizacij, nima spletne predstavitev, ima Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik svoje spletne strani v slovenskem in v nekaj manjšem obsegu tudi v nemškem jeziku. Spletna predstavitev prinaša uporabniku celovito predstavitev delovanja inštituta. Kot pomanjkljivost spletne predstavitve omenjamo le neažurnost spletnih strani.

5.7 Športna društva

Slovenska narodna manjšina ima tudi svoja športna društva, ki se prav tako predstavljajo na svetovnem spletu. Za izhodišče pregledovanja spletnih strani športnih društev smo izbrali športno organizacijo Slovenska športna zveza (SŠZ). Spletne strani SŠZ so v slovenščini in nemščini, medtem ko je zveza predstavljena v italijanščini in angleščini. Strani vsebujejo predstavitev organizacijske strukture zveze in predstavitev včlanjenih društev ter so dobro izhodišče za pregled športnega dogajanja na Koroškem. Zveza združuje 29 športnih društev, med katerimi jih ima 11 lastno spletno predstavitev. Šest društev (Koškarski šolski klub (KOŠ) Celovec, Slovenski atletski klub (SAK), športno društvo DSG Sele/Zell, Športno društvo Šentjanž v Rožu, Športna akademija KRONA, Slovenski športni klub OBIR) ima spletno predstavitev v slovenščini in nemščini, štiri društva (Judoclub Sanct Lucas, Namiznoteniški klub Mikon Bilčovs, Teniško društvo ASKÖ Globasnica in Sportclub Posojilnica Bank Globasnitz/Globasnica) imajo predstavitev samo v nemščini, Slovensko planinsko društvo pa samo v slovenščini. Spletne predstavitve članov SŠZ se glede na tri razsežnosti, ki smo jih pregledovali, med seboj precej razlikujejo. Izpostaviti velja spletno stran SAK, ki je izredno aktivna in ažurirana ter ima svoj profil tudi na družabnem omrežju Facebook oz. Twitter, s čimer zadovoljuje potrebe svojih uporabnikov,

ki so večinoma predstavniki mlajše generacije.

5.8 Mladinske oziroma študentske organizacije

Svoje spletne strani oz. profil na *Facebooku* imajo tudi mladinske in študentske organizacije, kot na primer Klub slovenskih študentov in študentk na Koroškem, Koroška dijaška zveza in Mladinski center Okay v Dobrli vasi. Aktivnosti študentov na spletni strani Kluba slovenskih študentov in študentk na Koroškem v zadnjem letu ni zaznati. Dosti bolj ažuren je njihov profil na *Facebooku*, na katerem komunikacija poteka v slovenščini in nemščini, profil pa je vseh 485 uporabnikom. Enako velja za spletne strani Koroške dijaške zveze, tudi pri njih so se aktivnosti preusmerile s spletnih strani na profil na *Facebooku* (profil je vseh 249 uporabnikom).

5.9 Drugo

Po pregledu osrednjih bolj ali manj institucionalnih organizacijskih struktur slovenske manjšine na Koroškem smo želeli poiskati še spletne strani, ki predstavljajo t. i. neinstitucionalno pojavljanje pripadnikov slovenske manjšine na svetovnem spletu. Te smo nameravali poiskati s pomočjo iskalnika *Google*.¹⁶ Vendar pa poleg že pregledanih nismo našli veliko novih spletnih strani v slovenščini, ki bi se navezovala na avstrijsko regijo. Naleteli smo na spletne strani »spletni leksikon slovenske literature na Koroškem oz. bazo podatkov o koroško slovenskih avtoricah in avtorjih v 20. in 21. stoletju« (slolit.at), ki deluje pod okriljem društva k & k v Šentjanžu v Rožu in je postavljena v slovenskem in nemškem jeziku in na spletno stran projekta dijakov Slovenske gimnazije z naslovom »60 let konca vojne, 50 let državne pogodbe«, ki je ravno tako postavljena v slovenskem in nemškem jeziku. Naleteli smo na spletne strani organizacije Koroški Karitas, ki so ravno tako v slovenskem in nemškem jeziku in imajo dobro razvite vse razsežnosti: informativno (bogata vsebina), komunikacijsko (profil na *Facebooku* in *Twitterju* ter hkrati omogočen kontakt, vključno s pošiljanjem e-novic) in povezovalno. V določeni meri so večjezične (nemške, italijanske in slovenske) tudi spletne strani Deželne bolnišnice KABEG, ki združuje pet deželnih bolnišnic: Celovec, Beljak, Volšperk, Laze in Klinike Ziljske doline ter predstavlja največje storitveno podjetje in osrednji del zdravstvene oskrbe dežele Koroške. V slovenščini so še spletne predstavitve posameznih podjetij ter nekaj komercialno-turističnih spletnih strani, ki vabijo na počitnice na različne turistične lokacije v Avstriji.

6. Drugi vidik: pregled pojavnosti slovenske manjšine na spletnih straneh lokalne uprave oziroma večinske družbe

Do sedaj smo pregledovali, kako se na spletnih straneh samoiniciativno pojavlja slovenska narodna manjšina. Ob tem je pomembno tudi, ali se na spletnih straneh večinske družbe, kot so na primer deželne ali občinske spletne strani, pojavljajo vsebine v slovenskem jeziku, oz. ali obiskovalec na teh straneh dobi informacije o slovenski narodni manjšini. Spletne strani Urada koroške deželne vlade so samo v nemškem jeziku, ob vztrajnejšem pregledovanju strani pa najdemo vsebine, ki se navezujejo na slovensko narodno manjšino. Na notranjih podstraneh Urada koroške deželne vlade, kjer so predstavljeni vsi politični okrajji, je na podstraneh okrajev Celovec – dežela (Klagenfurt – Land), Beljak – dežela (Villach – Land) in Velikovec (Völkermarkt) dodana povezava na obrazce v slovenskem jeziku (dejansko nas povezava preusmeri na stran Biroja za slovensko narodno skupnost). Ta pripis obiskovalcu pove, da je v teh okrajjih poleg nemščine uradni jezik tudi slovenščina. Poleg tega ima Urad koroške deželne vlade od leta 1990 Biro za slovensko narodno skupnost, ki je pravzaprav referat za zadeve slovenske narodne skupnosti. Biro za slovensko narodno skupnost ima svoje spletne strani v slovenskem in nemškem jeziku. Poleg osnovne predstavitve delovanja biroja je na spletni strani objavljen tudi izbor obrazcev v slovenskem jeziku,¹⁷ kar naj bi, kot je zapisano, prispevalo k povečanju »funkcionalnosti slovenščine kot uradnega jezika«. V nadaljevanju smo pregledali spletne strani občin, ki so navedene v uredbi zvezne vlade iz leta 1977 o določitvi sodišč, upravnih oblasti in drugih uradov, pred katerimi je slovenščina pripuščena kot uradni jezik dodatno k nemškemu jeziku. Med njimi je le pet občin (Bilčovs (Ludmannsdorf), Sele (Zell), Železna Kapla-Bela (Eisenkappel-Vellach), Globasnica (Globasnitz) in Bistrica pri Pliberku (Feistritz ob Bleiburg)), ki imajo spletne strani v nemškem in slovenskem jeziku, preostale občine imajo predstavitvene strani zgolj v nemškem jeziku. Razlike v obsegu rabe slovenskega jezika ali vsebin, povezanih s slovensko manjšino, pa obstajajo tudi med omenjenimi spletnimi predstavitevami petih občin. Na primer, na spletnih straneh občine Globasnica, ki naj bi bile v slovenščini, najdemo slovenske besede večinoma le v izbirnih menijih, druga besedila so v nemškem jeziku, medtem ko so spletne strani občine Sele dejansko v celoti v slovenskem jeziku, poleg tega pa sta na vhodni strani občinskih strani (tistih v slovenščini in tistih v nemščini) vidna zapisa, ki jasno govorita o tem, da v občini živi tudi slovenska narodna manjšina: »Selska občina združuje dve jezikovni kulturi, in kulturno raznolikost tu tudi živimo« in »Iz člena 7 Avstrijske državne pogodbe in iz Zakona o narodnostnih skupnostih izhaja, da sodi tudi

naša občina med tiste šolske okoliše, v katerih je mogoča prijava k dvojezičnemu pouku.« Preostale tri občine imajo v primerjavi z občino Globasnica več vsebine v slovenskem jeziku, vendar pa je obseg besedil v slovenščini bistveno manjši kot obseg besedil v nemškem jeziku. Občina Pliberk ima spletne strani samo v nemškem jeziku, ima pa na vhodni strani krajšo predstavitev občine v nemškem, slovenskem, italijanskem in angleškem jeziku, v katerem je med drugim zapisano, »da kultura v Pliberku dobiva vedno večji pomen, kar še nadalje krepi povezanost stoletja skupaj živečega nemškega in slovenskega prebivalstva«. Omeniti velja še Šentjakob v Rožu (St. Jakob im Rosental), ki ima sicer strani zgolj v nemškem jeziku, posamezne napovedi dogodkov pa so zapisane v slovenščini. Pregled spletnih strani drugih občin političnega okraja Celovec – dežela (Klagenfurt – Land), Velikovec (Völkermarkt) in Beljak – dežela (Villach – Land), ki niso izrecno navedene v omenjeni uredbi vlade iz leta 1977, pokaže, da je slovenska narodna manjšina na teh spletnih straneh nevidna. Za velik del občinskih spletnih strani velja, da na njih slovenska manjšina ni niti omenjena. Če že kje na občinskih spletnih straneh najdemo omembo slovenskega jezika, so to podstrani, na katerih so prestavljeni šole ali vrtci, kjer je morda pri opisu vzgojno-izobraževalne ustanove zabeleženo (pogosto samo v nemščini), da na posamezni šoli ali vrtcu poučujejo tudi slovenščino.

Pomembne so še spletne strani Dušnopastirskega urada Krške škofije, ki so v slovenščini in nemščini in na katerih je celovito predstavljeno delovanje Katoliške cerkve na Koroškem. Meje Krške škofije skoraj sovpadajo z mejami zvezne dežele Koroške, in kot je zapisano na njihovih spletnih straneh, sta liturgična jezika v 69 farah dvojezičnega ozemlja na južnem Koroškem nemščina in slovenščina. Njihov portal, ki je tudi v slovenščini, pomembno prispeva k prepoznavanju slovenske manjšine kot pomembnega dela kulturne raznolikosti koroškega prebivalstva.

7. Tretji vidik: prisotnost slovenske manjšine na družabnem omrežju *Facebook*

Tretji vidik, ki nas je zanimal pri pregledovanju pojavnosti slovenske manjšine na svetovnem spletu, je bil vezan na pregledovanje družabnega omrežja *Facebook*.¹⁸ Želeli smo preveriti, ali se slovenska manjšina na njem pojavlja in ali lahko govorimo o obstoju virtualne skupnosti Slovencev na Koroškem? Pokazalo se je, da ima kar nekaj institucij oz. društev poleg spletnih strani tudi profil na *Facebooku*. Nekateri imajo oblikovan celo samo profil na *Facebooku*, nimajo

pa lastnih spletnih strani, s čimer se izognejo stroškom izdelave in vzdrževanja klasičnih spletnih strani. Za takšno predstavitev so se večinoma odločila manjša kulturna društva in pevski zbori. Poleg predstavitvenih profilov smo na družabnem omrežju iskali tematsko skupino, ki ima opredeljeno članstvo, ki medsebojno redno komunicira, ima razvita pravila komuniciranja in gradi specifično subkulturo. Skupino s takšnimi značilnosti bi lahko obravnavali kot t. i. virtualno skupnost. Našli smo dve skupini, katerih člani se opredeljujejo kot koroški Slovenci. Ena se imenuje Koroški/e Slovenci/ke in je zaprta skupina, ki je ob prvem pregledu leta 2010 imela 86 članov, ob drugem pregledu leta 2012 pa 82 članov. Druga skupina pa se imenuje Koroški Slovenci in Slovenke na facebooku. Ta skupina nima navedenega članstva, je pa ob prvem pregledu leta 2010 1.460 ljudi za to stran potrdilo, da jim je všeč, ob drugem pregledu leta 2012 pa je bilo to število že nekaj večje (1.551). Ustanovljena je bila leta 2010, opisana pa je kot »stran, ki naj bi po možnosti zbrala vse koroške Slovenke in Slovence, ki so na facebook. Zato naj bi vsak povabil svoje prijatelje, da se pridružijo tej skupini. Pokažimo, da nas je že kar nekaj«. Njen namen je, da vsak član »na tem mestu zbira informacije, ki so povezane z življenjem in delovanjem koroških Slovencev«.

8. Zaključek

Koroški Slovenci so vidni na svetovnem spletu. Pregledovanje spletnih strani je pokazalo, da imajo vse pomembnejše organizacije, ustanove in večja društva slovenske manjšine na Koroškem svojo spletno predstavitev. Slovenska manjšina pa ne uporablja svetovnega spleta zgolj za preslikavo v realnosti obstoječih entitet, temveč ga »po potrebi« uporabi tudi za mobilizacijo javnega mnenja. O eni izmed iniciativ, ki je uspela ravno s pomočjo interneta, je v intervjuju spregovoril Lojze Wieser:

Največja akcija v prid dvojezičnim topografskim napisom je bila zasebna iniciativa internetne platforme Za Koroško/pro Kärnten pred petimi leti. V nekaj tednih smo zbrali več kot 44.000 podpisov za dvojezične table na Koroškem in dokazali, da vidijo ljudje dlje kot politiki (Vidmajer 2010, 13).

Pregledali smo še nekaj drugih spletnih predstavitev, ki so nastale kot rezultat iniciativ posameznih skupin: Iniciativa Č7 – Slovensko na uradih, Iniciativa demokracija & pravna država in Iniciativa vidna domovina – Sichtbare Heimat. Poleg spletnih predstavitev obstoječih institucij in iniciativ pa obstajajo tudi vsebinsko zanimivi in dobro zastavljeni »projektni« portali, ki pa zaradi

različnih razlogov (najpogostejši razlog je zagotovo zaustavitev financiranja ob koncu projekta) ne opravljajo več prvotno zastavljene funkcije. Takšna sta na primer nekaj starejši portal Slovenščina v živo, ki ni več ažuriran, in nov portal Slomashup, ki pa zaradi slabega interesa uporabnikov ni zaživel na način, kot so načrtovali njegovi avtorji. Za pregledane spletne strani slovenske manjšine velja, da so večinoma v slovenščini in nemščini ali celo v kakem drugem jeziku, kar je seveda dobro, saj je s tem omogočeno, da se tudi obiskovalci, ki ne obvladajo slovenskega jezika, seznanijo z njihovo vsebino, manjšina pa se ne zapira v svoj krog pripadnikov. Na takšen način se vzdržuje dialog. Zelo majhen del spletnih predstavitev je izrazito statičen, večji del spletnih strani ima ažurirano vsebino, tekstovne vsebine in video ali avdio vsebine, razvito razsežnost medsebojnega povezovanja (ki sega v slovenski in avstrijski prostor) in ponuja obiskovalcu neko obliko komunikacije. Kaže pa se, da obiskovalci redko sodelujejo v ponujenih forumih, blogih in redko komentirajo objavljene vsebine. Forumi kot možnost povezovanja članov, ki se drugače ne morejo srečati, na teh spletnih straneh ne živijo. V tem pogledu ni izkoriščena ključna prednost interneta, ki v nasprotju z običajno komunikacijo medijev od »zgoraj-navzdol« omogoča različne oblike komunikacij, na primer »uporabnik-z-uporabnikom« (*one-to-one*), »uporabnik-s-skupino« (*one-to-many*), itd. in je spletno mesto le v funkciji posrednika komunikacije. Možnost »svobodne« izmenjave mnenj pripadnikov skupnosti/uporabnikov na spletnih straneh omogoča razvijanje in spreminjanje skupnosti, hkrati pa možnost povezovanja na druge spletne strani/segmente pomeni izgradnjo mreže med pripadniki skupnosti (Siapera 2006). Kar nekaj pregledanih spletnih strani omogoča zainteresiranim obveščanje o vsebinah ali novicah s pomočjo RSS tehnologij ali pa s pomočjo elektronske pošte, s čemer želijo obdržati svoje »občinstvo« oz. ob množici različnih virov informacij poskušajo vzdrževati lojalnost obiskovalcev.

Drugi vidik pregledovanja – vidnost slovenske skupnosti in jezika na straneh lokalne uprave je pomembna oblika priznavanja obstoja etnične raznolikosti Koroške. Spletne strani, katerih nosilec je slovenska manjšina, niso vrednotene na enak način in nimajo enake sporočilne vrednosti, kot jo ima vključevanje vsebin o slovenski manjšini in slovenskega jezika na spletne strani lokalne avstrijske uprave, hkrati pa lahko upravičeno predvidevamo, da imajo spletne strani manjšine drugo ciljno publiko. Na ravni zvezne dežele Koroške vidnost slovenski manjšini zagotavljajo spletne strani Biroja za slovensko narodno skupnost, kar ni zanemarljivo. Na občinski ravni pa je vidnost slovenske manjšine na spletnih občinskih predstavitev zagotovljena le pri manjšem številu občin. Natančen obiskovalec spletnih strani lokalne uprave lahko zasledi informacije o slovenski manjšini na Koroškem, vsekakor pa bi se na tem področju dalo še marsikaj postoriti in trenutno stanje gotovo ni optimalno.

Pregledovali smo tudi prisotnost slovenske manjšine na družabnem omrežju *Facebook*. Opazili smo, da ima vedno več nosilcev spletnih strani hkrati tudi profil na vsaj enem družabnem omrežju, najpogosteje na *Facebooku*. Nekatera, zlasti manjša društva, pa se raje odločajo celo zgolj za predstavitev na *Facebooku*, saj to pomeni ničelni strošek izdelave predstavitve, hkrati pa veliko enostavnejše administriranje. Na podlagi krajšega, »zunanjega« opazovanja dveh obstoječih skupin koroških Slovencev na družabnem omrežju pa bi težko trdili, da obstaja virtualna skupnosti koroških Slovencev.

Slovenska manjšina precej dobro uporablja svetovni splet za predstavitev zgodovinskega obstoja, za predstavitev dosežkov na področju umetnosti, znanosti, športa, za informiranje pripadnikov skupnosti o težavah, s katerimi se soočajo, itd. Dejstvo, da je večina spletnih predstavitev poleg slovenščine tudi v nemškem jeziku, pomeni, da z njimi vzpostavljajo dialog z večinskim prebivalstvom in uresničujejo povezovalno, integrativno vlogo. Zaznali pa smo, da na obstoječih spletnih straneh večinoma prevladuje enosmerna komunikacija, kar pomeni, da uporabniki raje opazujejo in berejo, kot aktivno sodelujejo.

34 Opombe

¹ Prispevek je nastal pri projektu »Konstitucija novih nacionalnih in etničnih identitet v prostoru Alpe-Jadran s posebnim oz. na obmejna območja in mesto Trst ter na skupnost-tvorne vidike sodobnih medijev« (J6-0825 (A)), katerega nosilka je bila dr. Marija Jurić Pahor.

² Več o tem sta napisala Klemenčič (2007) in Stergar (2004).

³ Glede na Uredbo zvezne vlade o določitvi sodišč, upravnih oblasti in drugih uradov je mogoče slovenščino uporabljati na občinskih uradih na območju političnega okraja Celovec – dežela (Klagenfurt – Land) (občina Žrelec (Ebenthal), občina Borovlje (Ferlach), občina Bilčovs (Ludmannsdorf), občina Sele (Zell Pfarre)), na območju političnega okraja Velikovec (Völkermarkt) (občina Pliberk (Bleiburg), občina Železna Kapla-Bela (Eisenkappel-Vellach), občina Globasnica (Globasnitz), občina Suha (Neuhaus)) (člen 2/1). Slovenščina je kot uradni jezik dopuščena še na območju političnega okraja Beljak – dežela (Villach – Land) (občina Rožek (Rosegg), občina Šentjakob v Rožu (St. Jakob im Rosental)), na območju političnega okraja Celovec – dežela (Klagenfurt – Land) (občina Bistrica v Rožu (Feistritz im Rosental) in občina Šmarjeta v Rožu (St. Margarethen im Rosental) ter na območju političnega okraja Velikovec (Völkermarkt) (člen 2/2).

⁴ Delovna skupina »Slovensko na uradih« je bila ustanovljena leta 2006 v okviru Zbora narodnih predstavnikov, ki je organ Narodnega sveta koroških Slovencev (NSKS), z namenom, da bi spodbujala pripadnike slovenske narodne skupnosti na Koroškem k rabi slovenskega jezika na junokoroških uradih. V ta namen deluje tudi spletna stran Č 7 – slovensko na uradih (2010).

⁵ O možnostih rabe slovenščine na uradih več v Merkač (1992).

⁶ O institucionalni popolnosti je spregovoril dr. Valentin Inzko, predsednik NSKS: »Mi smo ena moderna manjšina, uspešna manjšina. Ne samo, da imamo prve milijonarje kot je Jožko Rutar, ampak imamo tudi, ne vem, tristo učiteljev, pedagogov, profesorjev na Koroškem, sto zdravnikov, združenje juristov in tako naprej, svojo uspešno banko, gospodarsko zvezo, celo svojo infrastrukturo. In če živiš v Pliberku, tam je seveda malo lažje. Ti zjutraj lahko pelješ otroka v slovenski otroški vrtec, drugega otroka v dvojezično šolo, potem greš nakupovat v zadrugo, v svojo zadrugo, zraven greš dvignit denar v slovensko banko, potem vključiš radio – imamo zdaj 24-urni slovenski radio – in tako naprej. Se pravi, v Podjuni lahko živiš kompletno slovensko življenje« (Skupnost koroških Slovencev in Slovenk 2010).

⁷ Seznam pregledanih spletnih strani, urejen po abecednem vrstnem redu, je objavljen v prilogi prispevka.

⁸ Politično predstavništvo koroških Slovencev je bilo takoj po drugi svetovni vojni enotno. Leta 1949 se je iz Pokrajinskega odbora Osvobodilne fronte za slovensko Koroško najprej ustanovil Narodni svet koroških Slovencev (NSKS), kmalu za njim pa še Demokratična fronta delovnega ljudstva. Zaradi nezadovoljstva z delovanjem Demokratične fronte delovnega ljudstva se je leta 1955 oblikovala Zveza slovenskih organizacij (ZSO). Obstoječi organizaciji sledita različnim svetovnonazorskim načelom. NSKS ima na spletnih straneh zapisano, da je ustanovljena na podlagi krščanskih in demokratičnih načel. ZSO pa je na spletnih straneh predstavljena kot »zbirna in nadstrankarska narodnopolitična organizacija koroških Slovencev z liberalno usmeritvijo«.

⁹ Med njimi sta zanimivi še spletna stran »Knežji kamen«, ki je nastala s podporo Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in je rezultat večmesečnega projekta, katerega namen je bil zasnova grba in zastave koroških Slovencev in dvojezična spletna stran »Krajevne table

na Koroškem«, na kateri so zbrane informacije in ozadja o različnih možnih rešitvah desetletja trajajočega vprašanja dvojezičnih krajevnih napisov na avstrijskem Koroškem.

¹⁰ Zveza slovenskih izseljencev ima statično spletno stran, ki je zasnovana v slovenskem in nemškem jeziku, se ne aktualizira in ne ponuja možnosti kontakta, niti povezav na druge spletne strani

¹¹ Slovensko prosvetno društvo Edinost Škofiče ima na Facebooku zgolj odprt profil brez dodanih vsebin.

¹² Slovensko prosvetno društvo Zila ima na Facebooku zgolj odprt profil brez dodanih vsebin.

¹³ Deželni šolski svet je 12. oktobra 2011 objavil, da je v šolskem letu 2011/12 k dvojezičnemu pouku oz. pouku slovenskega jezika prijavljenih 1.975 ali 44,9 odstotka učencev (leta 2010 je bilo prijavljenih 1.928 ali 43,9 odstotka učencev). Dvojezični pouk v nemščini in slovenščini ponujajo na 73 ljudskih šolah na avstrijskem Koroškem, od teh je devet izpostav. Na petih šolah ni bilo nobenih prijav za dvojezični pouk. Večje zanimanje za slovenščino je zaznati tudi v višjih šolah. Na ZG/ZRG za Slovence na Koroškem se slovenščine uči 506 dijakov. 163 dijakov se uči slovenščine na Dvojezični trgovski akademiji v Celovcu, na zasebni Višji šoli za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu v občini Beljak pa 124 dijakov. Iz tega sledi, da na celotnem avstrijskem Koroškem v šolskem letu 2011/12 dvojezični pouk oz. pouk slovenskega jezika obiskuje 4.006 učencev (Volksguppen.orf.at 2011).

¹⁴ Podjetja in podjetniki prihajajo iz zelo različnih panog, od gostinstva in turizma, svetovanja in IKT, različnih obrtnih dejavnosti, trgovine, finančnih storitev, transporta in prometa ter drugih.

¹⁵ Več o delovanju Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu v Malle (2006).

¹⁶ Iskanje spletnih strani s pomočjo iskalnika ima specifične omejitve. Noben iskalnik ne pokriva svetovnega spleta v celoti, saj za njim stoji program, ki zbira podatke o obstoječih spletnih straneh in jih zbira v podatkovno bazo. Nekateri iskalniki so splošni, drugi so specializirani za posamezna področja, zato posamezni iskalniki za enako povpraševanje prikažejo različne zadetke (povezave in spletne strani). Veliko je odvisno od tega, kako so obstoječe spletne strani narejene, ali so optimizirane za iskalnike ali ne, oz., ali jih iskalniki najdejo ali ne, so spletne strani postavljene na lokalnih serverjih ali kje drugje, itd. Iskanje spletnih strani s pomočjo iskalnika Google smo izvedli tako, da smo v nastavitvah za napredno iskanje nabor zadetkov omejili glede na jezik (slovenščina) in glede na regijo (Avstrija). Dobljeni seznam zadetkov smo omejili in pregledali zgolj določeno število zadetkov.

¹⁷ Na spletnih straneh Biroja za slovensko narodno skupnost so dostopni naslednji obrazci: prošnja za izdajo potnega lista, prošnja za dopolnitev oz. spremembo potnega lista, prošnja za izdajo osebne izkaznice, prošnja za izdajo vozniškega dovoljenja, obrazec za prijavo bivališča, prošnja za izdajo letnega ribolovnega lista, prošnja za izdajo lovskega lista, prošnja za pospeševanje kvalifikacijskih ukrepov za zagotovitev eksistence, prošnja za odobritev koroške podpore za dojenčke, prošnja za odobritev koroškega materinskega pokojninskega dodatka, prošnja za odobritev deželnega dodatka za otroško varstvo.

¹⁸ Po podatkih Alexa – The Web Information Company (2012) je Facebook.com druga najbolj obiskana spletna stran na svetu, enak podatek velja tudi za Avstrijo. Facebook je imel do konca decembra 2011 845 milijonov mesečno aktivnih uporabnikov in 483 milijonov dnevno (povprečno) aktivnih uporabnikov (Newsroom Facebook, 2012).

36 Viri in literatura

Alexa – The Web Information Company, 2012. *Top Sites. The Top 500 Sites on the Web*. <http://www.alexa.com/> (12. januar 2012).

Amt der Kärntner Landesregierung, 2010. *Gemeinsam 20 Jahre – Volksgruppenbüro / Skupno 20 let – Biro za slovensko narodno skupnost*. Amt der Kärntner Landesregierung, Klagenfurt am Wörthersee.

Anderson, B., 1995. *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. Verso, London, New York.

Bogataj, M., 1996. *Glas*. Slovenska prosvetna zveza, Krščanska kulturna zveza, ORF, Celovec; Mohorjeva založba, Ljubljana, Dunaj.

Browne, D. R., 2005. *Ethnic Minorities, Electronic Media and the Public Sphere: A Comparative Approach*. Hampton Press, Cresskill, N. J.

Bruhn Jensen, K., 2010. New Media, Old Methods – Internet Methodologies and the Online/Offline Divide. V R. Burnett, M. Consalvo in C. Ess (ur.) *The Handbook of Internet Studies*. Wiley-Blackwell, Chichester, 43–58.

Ciolek, M., 2001. *Internet and Minorities*. Canberra Research School of Pacific and Asian Studies, Australian National University, Canberra.

Državna pogodba iz Saint-Germain-en-Laye, 10. september 1919. *StF: StGBI*. 303/1920.

Državna pogodba o ponovni vzpostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije / Staatsvertrag betreffend die Wiederherstellung eines unabhängigen und demokratischen Österreich. *BGBI*. 152/1955.

Eurostat, 2010. *Internet Access and Use in 2010: 80 % of Young Internet Users in the EU27 Active on Social Media*. News Release 193/2010 – 14 December 2010, http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/4-14122010-BP/EN/4-14122010-BP-EN.PDF (9. januar 2012).

Facebook, 2012. *Newsroom*, <http://newsroom.fb.com/content/default.aspx?NewsAreaId=22> (11. januar 2012).

Internet World Stats, 2011. *Internet Usage and World Population Statistics on December 31, 2011*, <http://www.internetworldstats.com/stats.htm> (9. januar 2012).

Jesih, B., 2007. *Med narodom in politiko: Politična participacija koroških Slovencev*. Založba Drava, Klagenfurt/Celovec, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana.

Klemenčič, M. & Klemenčič V., 2006. *Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni*. Mohorjeva založba, Celovec, Ljubljana, Dunaj.

Klemenčič, M., 2007. Več kot pol stoletja po podpisu avstrijske državne pogodbe ostaja problem dvojezičnih »označb in napisov topografskega značaja« na avstrijskem Koroškem nerešen. *Razprave in gradivo – Revija za narodnostna vprašanja / Treatises and Documents – Journal of Ethnic Studies* 53/54, 178–203.

Malle, A., 2006. Slovenski znanstveni inštitut (SZI) v Celovcu. *Razprave in gradivo – Revija za narodnostna vprašanja / Treatises and Documents – Journal of Ethnic Studies* 50/51, 60–67.

Medvešek, M., 2003. *Trendi medgeneracijske etnične kontinuitete na narodno mešanih območjih ob slovenski meji*. Doktorska disertacija. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Medvešek, M., 2009. Ugotavljanje podobe slovenske skupnosti, ki živi na območju Furlanije Julijske krajine, na svetovnem spletu. *Razprave in gradivo – Revija za narodnostna vprašanja / Treatises and Documents – Journal of Ethnic Studies* 60, 6–38.

Memorandum o dvojezičnih napisih na avstrijskem Koroškem in drugih ukrepih za zaščito slovenske manjšine / Memorandum betreffen zweisprachige „topographische Aufschriften“, die Amtssprache sowie Maßnahmen für die Zusammenarbeit mit der slowenischsprachige Volksgruppe. Kärntner Landesregierung. Celovec, 26. april 2011, http://www.ktn.gv.at/216471_DE-Dokumente-ortstafeln.pdf (7. januar 2012).

Merkač, F., 1992. *Slovenščina kot uradni jezik*. Slovenski znanstveni inštitut / Slowenisches wissenschaftliches Institut, Celovec/Klagenfurt.

Narodni svet koroških Slovencev / Rat der Kärntner Slowenen, 2006. *O položaju koroških Slovencev 2006 v letu predsedovanja EU Republike Avstrije*. Celovec/Klagenfurt.

Novak Lukanovič, S. (ur.), 2004. *Manjšine in čezmejno sodelovanje v prostoru Alpe-Jadran: verzija v slovenskem jeziku*. Delovna skupnost Alpe-Jadran, Trento.

Oblak, T. & Petrič, G., 2005. *Splet kot mediji in mediji na spletu*. Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Rosenberg, M. M. & Jedwab, J., 1992. Institutional Completeness, Ethnic Organizational Style and the Role of the State: The Jewish, Italian and Greek Communities of Montreal. *The Canadian Review of Sociology and Anthropology* 29(3), 266–287.

Siapera, E., 2006. Multiculturalism Inline: The Internet and the Dilemmas of Multicultural Politics. *European Journal of Cultural Studies* 9(1), 5–24.

Skupnost koroških Slovencev in Slovenk, 2010. *Predsednik NSKS Valentin Inzko: Jaz ne bi dal v ospredje krajevne napise ampak klimo in to klimo smo, recimo, spremenili tudi s Slovenskim atletskim klubom* [odlomek iz razgovora z dr. Inzkom na Radio Slo1 v četrtek, 18. novembra 2010, ob 10 h], <http://www.skupnost.at/2010/11/predsednik-nsks-valentin-inzko-jaz-ne-bi-dal-v-ospredje-krajevne-napise-ampak-klimo-in-to-klimo-smo-recimo-spremenili-tudi-s-slovenskim-atletskim-klubom/> (15. december 2010).

Statistics Austria, 2011. *Households with Internet Access 2002 to 2011*, http://www.statistik.at/web_en/statistics/information_society/ict_usage_in_households/041017.html (9. januar 2012).

Stergar J., 2004. Slovenci v Avstriji kot eden prednostnih predmetov v slovenskih etničnih študijah. *Razprave in gradivo – Revija za narodnostna vprašanja / Treatises and Documents – Journal of Ethnic Studies* 45, 82–97.

Uredba zvezne vlade z dne 31. maja 1977, o določitvi sodišč, upravnih oblasti in drugih uradov, pred katerimi je slovenščina pripuščena kot uradni jezik dodatno k nemščini / Verordnung der Bundesregierung vom 31. Mai 1977 über die Bestimmung der Gerichte, Verwaltungsbehörden und sonstigen Dienststellen, vor denen die slowenische Sprache zusätzlich zur deutschen Sprache als Amtssprache zugelassen wird. StF: BGBl. 307/1977, BGBl. II 428/2000.

Vidmajer, S., 2011. Vzemi in daj mir. Lojze Wieser, koroški Slovenec. *Delo - Sobotna priloga*, 53(24), 29. januar, 12–14.

Volksgruppen.orf.at, 2011. *Znova za odstotek višji delež prijav* (12. oktober 2011), <http://volksgruppen.orf.at/?page=16> (7. januar 2012).

Warschauer, M. & De Florio-Hansen, I., 2003. Multilingualism, Identity, and the Internet. V A. Hu & I. De Florio-Hansen (ur.) *Multiple Identity and Multilingualism*. Stauffenburg, Tübingen, 155–179.

Wellman, B. & Haythorntwaite, C. (ur.), 2002. *The Internet in Everyday Life*. Blackwell Publishers Ltd, Malden.

Zakon o manjšinskem šolstvu za Koroško/Minderheiten-Schulgesetz für Kärnten. Bundesgesetz. *BGBL*. 101/1959 (19. marec 1959).

Zakon o narodnih skupnostih/Volksgruppengesetz. *BGBL*. 396/1976.

Zupančič, J., 2007. Sodobni socialni in etnični procesi med koroškimi Slovenci. *Razprave in gradivo – Revija za narodnostna vprašanja/Treatises and Documents – Journal of Ethnic Studies* 53/54, 140–164.

Zvezni ustavni zakon/Bundesverfassungsgesetz: Änderung des Bundes-Verfassungsgesetzes, *BGBL*. I 68/2000 (8. avgust 2000).

Zvezni ustavni zakon/Bundesverfassungsgesetz: Änderung des Volksgruppengesetzes, *BGBL*. I 46/2011 (26. julij 2011).

Zvezni ustavni zakon/Bundesverfassungsgesetzes. *BGBL*. 1/1920.

40 Priloga

Seznam pregledanih spletnih strani:

1. 60 let konca vojne, 50 let državne pogodbe, <http://www.magnifique.at/gimnazija/kategorie2/index.html> (17. december 2010).
2. A-A turizem, <http://aatourism.sgz.at> (15. december 2010).
3. ACTIV Project Management GmbH, www.activ.at (11. januar 2012).
4. Alpe Adria Holz/Les, <http://linux.ilab.at/holz-les/> (15. december 2010).
5. Alpe-jadranski center za čezmejno sodelovanje (AACC), <http://www.aacc.or.at> (13. december 2010, 9. januar 2012).
6. Apartmaji Wakounig, www.wakounig.at (10. januar 2012).
7. Austrian Gaming Industries gmbh, www.novomatic.at (11. januar 2012).
8. Bekštanj/Finkenstein, <http://www.finkenstein.gv.at> (8. december 2010).
9. Bilčovs/Ludmannsdorf, <http://www.ludmannsdorf.at> (8. december 2010).
10. Biro za slovensko narodno skupnost, <http://www.volksgruppenbuero.at/narodnaskupnost/> (7. december 2010).
11. Bistrica na Zilji/Feistritz an der Gail, <http://www.feistritz-gail.gv.at> (8. december 2010).
12. Bistrica pri Pliberku/Feistritz ob Bleiburg, <http://www.feistritz-bleiburg.gv.at> (7. december 2010).
13. Bistrica v Rožu/Feistritz im Rosental, <http://www.feistritz-rosental.gv.at> (8. december 2010).
14. Bitzan Beratung & Management GmbH, www.bitzan.at (11. januar 2012).
15. Borovlje/Ferlach, <http://www.ferlach.at> (8. december 2010).
16. Camping Rosental Rož, www.roz.at (10. januar 2012).
17. CRT software, www.CRT-software.com (11. januar 2012).
18. Č 7 – slovensko na uradih, <http://www.slovenskonauradih.at> (7. december 2010).
19. Čajna na Zilji/Nötsch im Gailtal, <http://www.noetsch.at> (8. december 2010).

20. DDr. Jaklitsch & Mag. Picej SteuerberatungsGmbH,
www.davcnisvetovalec.at (11. januar 2012).
21. Deželne bolnišnice KABEG, http://www.kabeg.at/kabeg_management+M57d0acf4f16.html (11. januar 2012).
22. Dholica Teholica ob Vrbskem jezeru/Techelsberg am Wörther See,
<http://www.techelsberg.gv.at> (8. december 2010).
23. Djekše/Diex, <http://www.diex.gv.at> (7. december 2010).
24. Dobrla vas/Eberndorf, <http://www.eberndorf.at> (7. december 2010).
25. Društvo Godba na pihala, <http://www.mariovavti.com/plechbanda/drustvo.php> (6. september 2010).
26. Društvo staršev, <http://vs24.zweispachig.at/drustvo/index> (14. september 2010, 9. januar 2012).
27. DSG Sele/Zell, <http://www.dsgselezell.at> (6. september 2010, 8. januar 2012).
28. Dušnopastirski urad Krške škofije, http://www.kath-kirche-kaernten.at/pages/home_slo.asp (14. december 2010).
29. Dvojezična ljudska šola 24, <http://www.vs-klagenfurt24.ksn.at> (13. september 2010, 9. januar 2012).
30. Dvojezična zvezna trgovska akademija, <http://www.hak-tak.at> (14. september 2010, 9. januar 2012).
31. Dvojezični vrtec Sonce, http://www.mladinskidom.at/3-VRTEC-SONCE/SITESsonce/index_dt_slo.htm (13. september 2010, 9. januar 2012).
32. Ecocontact, www.ecocontact.info (11. januar 2012).
33. Elan, www.elansnowboards.com (11. januar 2012).
34. Enotna lista, <http://www.elnet.at> (13. september 2010, 7. januar 2012).
35. Entwicklungsagentur Kärnten GmbH, www.madeinkaernten.at (11. januar 2012).
36. EP: Elektro Hollauf GmbH, www.elektro-hollauf.at (11. januar 2012).
37. Evropska šola Ljudska šola Šmihel (<http://www.gym1.at/vs-stmichael/>, 14. september 2010) http://www.vs-st-michael.ksn.at/?page_id=802 (9. januar 2012).
38. Famfish, http://www.famfish.com/gewaesser_sl/detail/vellach (15.

december 2010).

39. Festival Suha, <http://www.festival-suha.at/> (16. december 2010).

40. Galerija Šikoronja, www.galerie-sikoronja.at (8. januar 2012).

41. Galicija/Gallizien, <http://www.gallizien.gv.at> (7. december 2010).

42. Gasthaus gostilna trattoria J. Ogris, <http://www.gasthaus-ogris.at> (10. januar 2012).

43. Glasbeno gledališče Gabriel, <http://www.gabriel.co.at> (9. september 2010, 8. januar 2012).

44. Globasnica/Globasnitz, <http://www.globasnitz.at> (7. december 2010).

45. Grabštanj/Grafenstein, <http://www.grafenstein.gv.at> (8. december 2010).

46. Graphia Medienprodukte GmbH, www.graphia-medien.at (11. januar 2012).

47. Grebinj/Griffen, <http://www.griffen.gv.at> (8. december 2010).

48. Hedenik, www.dach-hedenik.com (11. januar 2012).

49. Holzbau Gasser GmbH, www.holzbau-gasser.at (11. januar 2012).

50. Hotel-Pension Obirblick, <http://www.klopeinersee-online.at> (10. januar 2012).

51. Hotel-Pension Wutte, <http://www.familienerlebnis.at> (10. januar 2012).

52. Ilab crossmedia, www.ilab.at (11. januar 2012).

53. Ilab, http://www.ilab.at/agentur/home_sl/ (15. december 2010).

54. Île de France, <http://www.iledefrance.at> (10. januar 2012).

55. Iniciativa demokracija & pravna država/Initiative Demokratie und Rechtsstaat, <http://www.initiative-rechtsstaat.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).

56. Iniciativa Kärnten-Koroška, <http://www.kaernten-koroska.com/links.htm> (16. december 2010).

57. Iniciativa vidna domovina – Sichtbare Heimat, <http://www.heimat-domovina.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).

58. Interenergo d. o. o., www.interenergo.si (11. januar 2012).

59. Interkulturni center IKUC, <http://www.ikuc.at/sputnik/> (9. september

2010).

60. Judoclub Sanct Lucas, <http://www.judoclub-bleiburg.at> (14. december 2010).

61. Karglhof, <http://www.karglhof.at> (10. januar 2012).

62. Katoliški dom prosvete Sodalitas, <http://www.sodalitas.at> (14. september 2010, 9. januar 2012).

63. Katoliško kulturno društvo Vogrče in okolica, www.kkd-vograce.at (8. januar 2012).

64. Katoliško prosvetno društvo "Drava" v Žvabeku, www.kpddrava.at (8. januar 2012).

65. Katoliško prosvetno društvo Šmihel, <http://www.smihel.at> (6. september 2010, 8. januar 2012).

66. Kelag Kärntner Elektrizitäts AG, www.kelag.at (11. januar 2012).

67. Klokner Hermann, mag., www.klokner.at (11. januar 2012).

68. Klub slovenskih študentk in študentov na Dunaju, <http://www.ksssd.org/> (8. september 2010).

69. Klub slovenskih študentk in študentov na Koroškem, <http://www.ksssg.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).

70. Klub slovenskih študentk in študentov v Gradcu, <http://www.ksssg.at> (8. september 2010).

71. Klub slovenskih študentov in študentk na Koroškem, <http://www.ksssk.at> (15. december 2010).

72. Kmečka izobraževalna skupnost, <http://www.kisnet.at> (14. september 2010, 9. januar 2012).

73. Knežji kamen, <http://www.fuerstenstein.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).

74. Koroška dijaška zveza, <http://www.kdzneta.at> (6. september 2010, 8. januar 2012).

75. Koroški Karitas, <http://www.caritas-kaernten.at/?L=1> (11. januar 2012).

76. Košarkaški šolski klub (KOŠ) Celovec, <http://www.kosbasket.at> (14. december 2010).

77. Kotmara vas/Köttmansdorf, <http://www.koettmannsdorf.at> (8.

december 2010).

78. Krajevne table na Koroškem, http://www.ortstafel.info/?page_id=2 (7. januar 2012).

79. Krščanske kulturna zveza (KKZ), <http://www.kkz.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).

80. Kulturni center Univerze v Celovcu, <http://www.unikum.ac.at> (9. september 2010, 9. januar 2012).

81. Kvartet bratov Smrtnik, <http://www.smrtnik.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).

82. Ljudska šola Globasnica, <http://www.vs-globasnitz.ksn.at> (14. september 2010).

83. Mahle Filtersysteme Austria gmbh., www.mahle.com (11. januar 2012).

84. Mešani pevski zbor Jakob Petelin Gallus, <http://www.jpgallus.com/> (8. januar 2012).

85. Mladinski dom/Jugendheim, <http://www.mladinskidom.at/> (8. september 2010, 9. januar 2012).

86. Möbeldesign Petek, www.petek.info (11. januar 2012).

87. Mochoritsch, <http://www.mochoritsch.at> (10. januar 2012).

88. Mohorjeva družba, <http://www.mohorjeva.at> (13. december 2010, 8. januar 2012).

89. Mohorjeva ljudska šola, <http://www.mohorjeva.at/sola/> (14. september 2010, 9. januar 2012).

90. Moški pevski zbor Kralj Matjaž, <http://www.kraljmatjaz.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).

91. Namiznoteniški klub Mikon Bilčovs, <http://www.ntk-ludmannsdorf.at> (14. december 2010).

92. Narodni svet koroških Slovencev (NSKS), <http://nksk.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).

93. Nedelja, cerkveni list Krške škofije, <http://www.nedelja.at> (10. december 2010, 9. januar 2012).

94. Oktet Suha, <http://www.oktet-suha.at> (8. september 2010).

95. ORF/manjšine, <http://volksgruppen.orf.at/slovenci/novice> (10. december 2010, 9. januar 2012).

96. Otok/Maria Wörth, <http://gemeinde.maria-woerth.info/> (8. december 2010).
97. Pliberk/Bleiburg, <http://www.bleiburg.gv.at> (8. december 2010).
98. Podjuna, <http://www.podjuna.at/> (MePZ Podjuna Pliberk) (8. januar 2012).
99. Podklošter/Arnoldstein, <http://www.arnoldstein.gv.at> (9. december 2010).
100. Radio 2, <http://radio-dva.at> (10. december 2010, 9. januar 2012).
101. Radio Agora, <http://www.agora.at> (13. december 2010, 9. januar 2012).
102. Restaurant-gostišče Juenna, <http://www.juenna.at> (10. januar 2012).
103. Rock skupina Bališ, <http://www.balis.at> (8. september 2010, 9. januar 2012).
104. Rožek/Rosegg, <http://www.rosegg.gv.at> (9. december 2010).
105. Ruda/Ruden, <http://www.ruden.at> (8. december 2010).
106. Rutar Lido KG, www.rutarlido.at (10. januar 2012).
107. Sele/Zell, <http://mispwins06.bon.at/zellpfarre.at> (8. december 2010).
108. Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS), <http://www.skupnost.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).
109. Slo.at – Slovenski informacijski portal (+ prireditveni koledar koroških Slovencev) Zveze slovenskih organizacij in Slovenske prosvetne zveze, <http://www.slo.at> (6. september 2010).
110. Slolit.at, <http://www.slolit.at/revije/C1> (17. december 2010).
111. Slomashup, <http://www.slomashup.at> (15. december 2010).
112. Slovenska glasbena šola, <http://www.glasbenasola.at> (14. september 2010, 8. januar 2012).
113. Slovenska gospodarska zveza, <http://www.sgz.at> (13. december 2010, 9. januar 2012).
114. Slovenska športna zveza (SŠZ), <http://www.ssz.at> (14. december 2010).
115. Slovenska študijska knjižnica, <http://www.celovec.sik.si> (9. september 2010, 7. januar 2012).

116. Slovenski atletski klub (SAK), <http://www.sak.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
117. Slovenski narodopisni inštitut Urban Jarnik, <http://www.ethno.at/institut.html> (7. september 2010, 8. januar 2012).
118. Slovenski športni klub OBIR, <http://www.ssk-obir.at> (14. december 2010).
119. Slovensko kulturno društvo Jepa-Baško jezero, <http://www.jepa.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
120. Slovensko kulturno društvo v Globasnici, <http://www.sk-d-globasnica.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
121. Slovensko planinsko društvo Celovec, <http://www.planinci.at> (13. september 2010).
122. Slovensko prosvetno društvo "Gorjanci" Kotmara vas, www.gorjanci.at (8. januar 2012).
123. Slovensko prosvetno društvo Bilka, <http://www.bilka.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
124. Slovensko prosvetno društvo Danica, <http://www.danica.at> (6. september 2010, 8. januar 2012).
125. Slovensko prosvetno društvo Dobrač, <http://www.spd-dobrac.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
126. Slovensko prosvetno društvo Kočna, <http://www.kocna.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
127. Slovensko prosvetno društvo Radiše, <http://www.spd-radise.at> (7. september 2010, 8. januar 2012).
128. Slovensko prosvetno društvo Rož, <http://www.roz.si> (8. september 2010, 8. januar 2012).
129. Slovensko prosvetno društvo Šentjanž / St. Johann, http://www.spd-sentjanz.at/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=1&lang=sl (8. januar 2012).
130. Slovensko prosvetno društvo Trta, <http://www.trta.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).
131. Slovensko prosvetno društvo Vinko Poljanec, <http://www.vipo.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).
132. Slovensko prosvetno društvo Zarja Železna Kapla (Vokalna skupina

Klika (Železna Kapla)), <http://www.zarja.at/index.php?id=30> (8. januar 2012).

133. Slovensko šolsko društvo, <http://www.mladinskidom.at> (9. september 2010, 9. januar 2012).

134. Slovenščina v živo, <http://www.copi.at> (6. september 2010, 7. januar 2012).

135. Sosed/Nachbar, <http://www.sosed-nachbar.com/index.php> (15. december 2010).

136. Spletna stran pevke in igralka Katarine Hartman in vokalne skupine Hartmann 'ce, <http://www.katarinahartmann.com/index.html> (9. januar 2012).

137. Sportclub Posojilnica Bank Globasnitz/Globasnica, <http://www.scglobasnitz.com> (14. december 2010).

138. Straja vas/Hohenthurn, <http://www.hohenthurn.gv.at> (9. december 2010).

139. Suha/Neuhaus, <http://www.neuhaus.at> (8. december 2010).

140. Šentjakob v Rožu/St. Jakob im Rosental, <http://www.st-jakob-rosental.gv.at> (9. december 2010).

141. Škocjan ob Klopinskem jezeru/St. Kanzian, <http://www.st.kanzian.at> (8. december 2010).

142. Škofiče ob Vrbskem jezeru/Schiefling am Wörthersee, <http://www.schiefling.gv.at> (8. december 2010).

143. Šmarjeta v Rožu/St. Margarethen im Rosental, <http://www.st-margareten-rosental.gv.at> (8. december 2010).

144. Športna akademija KRONA, <http://www.krona.at> (14. december 2010).

145. Športno društvo Šentjanž v Rožu, <http://www.svstjohann.at> (14. december 2010).

146. Štalenska gora/Magdalensberg, <http://www.magdalensberg.gv.at> (8. december 2010).

147. Tamburaška skupina Tamika (Železna Kapla), <http://www.tamika.at> (8. januar 2012).

148. Tednik Novice, <http://www.novice.at> (10. december 2010, 9. januar 2012).

149. Tek kulture/maraton Kralja Matjaža, <http://www.petzenmarathon.at/> (16. december 2010).
150. Teniško društvo ASKÖ, <http://globasnitz.askoe.or.at> (14. december 2010).
151. Tonski studio 4, <http://www.tonstudio4.at/slo/index01.html> (16. december 2010).
152. Umetno strugarstvo in galerija Fran, <http://www.fran.at/> (16. december 2010).
153. Urad koroške deželne vlade, <http://www.ktn.gv.at> (7. december 2010).
154. Urbas Maschinenfabrik gmbh, www.urbas.at (11. januar 2012).
155. Velikovec/Völkermarkt, <http://www.voelkermarkt.gv.at> (8. december 2010).
156. Vernberk/Wernberg, <http://www.wernberg.gv.at> (9. december 2010).
157. Višja šola za gospodarske poklice v Šentpetru/Private HLW St. Peter, <http://www.hlw-stpeter.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).
158. Vokalna skupina "VOX" VOXON, <http://www.voxon.at> (8. september 2010, 8. januar 2012).
159. Vokalna skupina NOMOS, <http://www.nomos.at> (8. september 2010).
160. Websafari, www.websafari.eu (11. januar 2012).
161. Würcher Media, www.wuercher.at (11. januar 2012).
162. Založba Drava/Drava Verlag, <http://www.drava.at/main.php?sis=5e3f15de1527ec04aeac1c052898d2c4&> (13. december 2010, 9. januar 2012).
163. Založba Wieser, <http://www.wieser-verlag.com> (13. december 2010, 9. januar 2012).
164. Zveza bank, <http://www.zvezabank.com> (13. december 2010, 9. januar 2012).
165. Zveza slovenskih izseljencev, <http://www.slo.at/izseljenci/> (13. september 2010, 9. januar 2012).
166. Zvezna gimnazija in Zvezna realna gimnazija za Slovence v Celovcu, <http://cms.bgslo.at/cms/index.php?id=91&L=92> (14. september 2010, 9. januar 2012).

167. Železna kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach, <http://www.badenkappel.info/> (8. december 2010).
168. Žihpolje/Maria Rain, <http://www.maria-rain.at> (8. december 2010).
169. Žitara vas/Sittersdorf, <http://www.sittersdorf.at> (8. december 2010).
170. Žrelec/Ebental, <http://www.ebenthal.at>, dostop (8. december 2010).

Seznam pregledanih profilov na Facebooku:

1. Evropska Ljudska šola Šmihel/Volksschule St. Michael ob Bleiburg, <http://www.facebook.com/pages/Volksschule-St-Michael-ob-BleiburgLjudska-%C5%A1ola-%C5%A0mihel/140347092724192#!/pages/Volksschule-St-Michael-ob-BleiburgLjudska-%C5%A1ola-%C5%A0mihel/140347092724192?sk=wall> (9. januar 2012).
2. k&k center, <http://www.facebook.com/k.in.k.center?v=info#!/k.in.k.center?v=info> (9. september 2010, 9. januar 2012).
3. Kulturni dom Pliberk, <http://www.facebook.com/home.php#!/pages/Kulturni-dom-Pliberk/110924858941978?v=wall> (6. september 2010).
4. Kulturno društvo Peter Markovič, <http://www.facebook.com/home.php#!/pages/Kulturno-drustvo-Peter-Markovic/110925712275744?v=info> (6. september 2010).
5. Mešani pevski zbor Jakob Petelin Gallus, http://www.facebook.com/pages/SKD-Jepa-Basko-jezero/113479485341705?v=app_2373072738#!/pages/MePZ-Jakob-Petelin-Gallus/117406978271883?v=info (8. september 2010).
6. Mešani pevski zbor Podjuna Pliberk, <http://www.facebook.com/pages/MePZ-Podjuna-Pliberk/113839651974139>, <http://www.facebook.com/pages/MePZ-Podjuna-Pliberk/113839651974139> (8. september 2010).
7. Mladinski center Okay, <http://www.facebook.com/jz.okay#!/jz.okay?v=wall> (7. december 2010).
8. Mohorjeva ljudska šola, <http://www.facebook.com/pages/VS-Hermagoras-Mohorjeva-LS/153143038039278?v=wall&viewas=0> (7. december 2010).
9. Skupina Koroški Slovenci in Slovenke na facebooku, <http://www>.

facebook.com/home.php#!/koroskislovenci (7. december 2010).

10. Skupina Koroški/e Slovenci/ke, http://www.facebook.com/home.php#!/home.php?sk=group_160627673970442 (7. december 2010).

11. Slovensko prosvetno društvo Edinost Pliberk, <http://www.facebook.com/k.in.k.center?v=info#!/pages/SPD-Edinost-v-Pliberku/111004938931189?v=wall> (6. december 2010, 9. januar 2012).

12. Slovensko prosvetno društvo Edinost Škofiče, <http://www.facebook.com/k.in.k.center?v=info#!/pages/SPD-Edinost-v-Skoficah/117501694927741?v=wall> (6. december 2010, 9. januar 2012).

13. Slovensko prosvetno društvo Srce, http://www.facebook.com/pages/SKD-Jepa-Basko-jezero/113479485341705?v=app_2373072738#!/spdsrce (8. september 2010, 8. januar 2012).

14. Slovensko prosvetno društvo Zila, <http://www.facebook.com/k.in.k.center?v=info#!/pages/SPD-Zila/110747568957766?v=info> (6. december 2010, 9. januar 2012).

15. Višja šola Št. Peter, <http://www.facebook.com/group.php?gid=115934755089679#!/group.php?gid=115934755089679&v=wall> (7. december 2010).